

DIGITALISERING INOM REDOVISNINGSBRANSCHEN

– EN KVALITATIV STUDIE SOM UNDERSÖKER
REDOVISNINGSKONSULTERS MÖJLIGHETER
OCH UTMANINGAR

Examensarbete – Magister
Företagsekonomi

Nohamin Nomi Haileab
Sandy Hermis
Salina Tekle

2023: VT2023CE15

HÖGSKOLAN I BORÅS

Förord

Uppsatsen är skriven på civilekonomprogrammet med inriktning mot redovisning på Högskolan i Borås och är det avslutande momentet i vår utbildning. Vi riktar först och främst ett hjärtligt tack till våra respondenter, ert engagemang har gjort denna studie genomförbar. Vi uttrycker även ett stort tack till vår handledare, Glenn Fihn, för det stöd och den vägledning vi har fått under studiens gång. Sist, men inte minst, vill vi tacka varandra för vårt samarbete som utgjorts under hela processens gång, utan varandra hade denna studie inte varit möjlig.

Svensk titel: Digitalisering inom redovisningsbranschen – en kvalitativ studie som undersöker redovisningskonsulters möjligheter och utmaningar

Engelsk titel: Digitalization within the accounting industry – a qualitative study that investigates accounting consultants' opportunities and challenges

Utgivningsår: 2023

Författare: Nohamin Nomi Haileab, Sandy Hermis och Salina Tekle

Handledare: Glenn Fihn

Abstract

Digitalization is considered to be one of the most significant advancements in modern society. The Swedish labor market has been greatly impacted by the radical changes brought forth by digitalization as it continues to shape processes within organizations and professional roles, particularly in the field of accounting. This study aims to investigate the impact of digitalization in the accounting industry and its effects on the role of accounting consultants. The study also seeks to further the understanding of existing literature and their explorations of how digitalization influences the work procedures, job assignments, and competencies of accounting consultants' and their companies. In addition, data gathered during this study will evaluate any challenges highlighted by digitalization within the accounting profession. The study will utilize qualitative research methods by analysis of 14 semi-structured interviews. The participants of the interviews include accounting consultants from various agencies in Sweden. Empirically gathered material will be compared to institutional theory and legitimacy theory along with previous research to reach a conclusion. The study concludes that digitalization has resulted in various opportunities and challenges linked to accounting consultants' work procedures, job assignments, competencies, and operations.

A suggestion for further research includes studying the change digitalization has had on the accounting consultant's professional role over a period of time.

This study is written in Swedish.

Keywords: Digitalization, Accounting consultant, Legitimacy theory, Institutional theory

Sammanfattning

Digitalisering anses vara den enskilt största förändringsfaktorn i världen och har medfört betydande utveckling i samhället. Den svenska arbetsmarknaden har påverkats i stor utsträckning av digitaliseringen, då den lett till radikala förändringar för organisationer samt yrkesroller, däribland redovisningskonsulter. Tidigare forskning redogör för att digitalisering medfört både möjligheter och utmaningar för redovisningsbranschen. Studiens huvudsakliga syfte är att undersöka hur digitalisering inom redovisningsbranschen påverkar redovisningskonsulters yrkesroll. Studiens avsikt är att bidra till ökad förståelse för den inverkan digitaliseringen har haft på redovisningskonsulters verksamheter, arbetssätt, arbetsuppgifter samt kompetenser och därmed vilka möjligheter respektive utmaningar som uppkommit för yrkesrollen. Studien utgår ifrån en kvalitativ metod där 14 semistrukturerade intervjuer med redovisningskonsulter från diverse byråer har utförts. Det empiriskt insamlade materialet har jämförts med institutionell teori och legitimitetsteori samt tidigare forskning för att nå en slutsats. Studiens slutsats är att digitaliseringen har medfört en rad olika möjligheter samt utmaningar kopplade till redovisningskonsulters arbetssätt, arbetsuppgifter, kompetenser samt deras verksamheter.

Ett förslag till vidare forskning inkluderar att studera förändringen digitaliseringen har haft på redovisningskonsultens yrkesroll över tid.

Studien är skriven på svenska.

Nyckelord: Digitalisering, Redovisningskonsult, Legitimitetsteori, Institutionell teori

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	- 1 -
1.1	Bakgrund	- 1 -
1.2	Forskningsöversikt	- 2 -
1.3	Problemdiskussion.....	- 5 -
1.4	Syfte och frågeställning.....	- 6 -
1.5	Avgränsningar	- 7 -
1.6	Disposition.....	- 7 -
2	Teoretisk referensram.....	- 8 -
2.1	Institutionell teori	- 8 -
2.2	Legitimitetsteori	- 10 -
2.3	Analysmodell.....	- 12 -
2.4	Sammanfattning av teoretisk referensram	- 13 -
3	Metod.....	- 14 -
3.1	Forskningsmetod	- 14 -
3.1.1	Forskningsdesign.....	- 14 -
3.1.2	Forskningsansats	- 14 -
3.2	Urval.....	- 14 -
3.3	Datainsamling.....	- 16 -
3.3.1	Semistrukturerade intervjuer	- 16 -
3.3.2	Förberedelser och genomförande	- 17 -
3.4	Dataanalys	- 18 -
3.5	Metodreflektion	- 18 -
3.6	Etiska överväganden.....	- 20 -
4	Empiri.....	- 21 -
4.1	Digitaliseringens påverkan på verksamheter.....	- 21 -
4.2	Digitaliseringens påverkan på arbetssätt	- 24 -
4.3	Digitaliseringens påverkan på arbetsuppgifter	- 26 -
4.4	Digitaliseringens påverkan på kompetenser.....	- 28 -
4.5	Sammanfattning av empiri	- 29 -
5	Diskussion och analys	- 31 -
5.1	Digitaliseringens påverkan på verksamheter.....	- 31 -
5.2	Digitaliseringens påverkan på arbetssätt	- 35 -
5.3	Digitaliseringens påverkan på arbetsuppgifter	- 37 -
5.4	Digitaliseringens påverkan på kompetenser.....	- 38 -
6	Slutsats.....	- 41 -
6.1	Slutsats.....	- 41 -
6.2	Förslag till vidare forskning	- 42 -
7	Källförteckning.....	- 43 -
8	Bilagor	- 48 -
8.1	Bilaga 1: Intervjuguide	- 48 -

1 Inledning

Studiens inledande kapitel ger en bakgrund kring digitaliseringen och dess påverkan på redovisningsbranschen. I forskningsöversikten presenteras tidigare forskning inom det valda forskningsområdet. Därefter presenteras studiens problemdiskussion som resulterar i utformandet av syfte och frågeställning. Avgränsningen följer därpå och därefter görs en redogörelse för studiens disposition som avslutar det inledande kapitlet.

1.1 Bakgrund

Dagens samhälle är i ständig förändring och utveckling till följd av digitalisering, som anses vara den enskilt största förändringsfaktorn i världen (Digitaliseringskommissionen 2015). Den svenska arbetsmarknaden har påverkats i stor utsträckning av digitaliseringen då den lett till radikala förändringar inom organisationer samt yrkesroller (ibid.). IVA (2022) hävdar att omvärlden befinner sig i en fjärde industriell revolution, då digitaliseringen har förändrat samhället från grunden. Begreppet digitalisering innebär att förbättra sociala processer och företagsprocesser med hjälp av digitala tekniker (FAR u.å.a). Enligt PWC (u.å.d) har ett flertal teknologier växt fram de senaste åren.

De framväxande teknologier som kommer att ha en enorm påverkan på verksamheters affärsmodeller och affärsstrategier består av artificiell intelligens (AI), Big data, Robotic Process Automation (RPA), molntjänster, Blockchain och Internet of Things (IoT) (PWC u.å.d). AI är ett datasystem som har förmågan att tänka, lära sig och vidta åtgärder sett till omgivningen som systemet befinner sig i medan Big data har förmågan att hantera stora mängder data (PWC u.å.a, u.å.c). PWC (u.å.d) hävdar att verksamheter som investerar i AI och Big data presterar bättre än konkurrenterna inom branschen med 6 % i lönsamhet och 5 % i produktivitet. Vidare är RPA en programmerad mjukvara som har förmågan att automatisera arbetsuppgifter som vanligtvis utförs av människan, medan molntjänster är en programvara som har förmågan att överföra data mellan olika parter (PWC u.å.e; Visma 2020). Därutöver är Blockchain en framväxande teknologi som har förmågan att visa information och utföra transaktioner i realtid (PWC u.å.b). IoT är ett samlingsnamn för tekniska föremål med inbyggd elektronik och internetuppkoppling som har gjort det möjligt att få tillgång till information och kommunicera världen över (Internet of Things Sverige u.å.).

Till följd av digitalisering har ett teknikskifte inträffat där information har blivit tillgänglig digitalt, vilket har möjliggjort att informationsinhämtning och bearbetning av information har automatiserats (IVA 2022). Trots att digitaliseringen har existerat under en lång period är de flesta överens om att digitalisering är framtiden (FAR & Kairos Future 2022). Enligt Arbetsförmedlingen (2020) har den tekniska utvecklingen bidragit till en produktivitetsförändring och ett ekonomiskt välstånd. Däremot står flertalet branscher inför utmaningar då yrkesroller och arbetsuppgifter kommer att förändras eller försvinna till följd av den ökade digitaliseringen (Arbetsförmedlingen 2020; FAR 2020). Studier har påvisat att mer än 50 % av alla befintliga yrken kommer att ersättas av digitala verktyg de kommande 20 åren (Sveriges riksdag 2013). Däremot förklarar Stiftelsen för strategisk forskning (2014) att digitaliseringen även kommer ge upphov till nya yrken.

Digitaliseringen har påverkat en rad olika yrkesbranscher, däribland redovisningsbranschen. De yrkesgrupper som har påverkats till följd av digitaliseringen är bland annat redovisningsekonomer, revisorer, controllers och redovisningskonsulter (FAR u.å.b; FAR

2016). En redovisningsekonom arbetar med diverse ekonomiska aktiviteter och utför olika typer av in- och utbetalningar inom företag medan en controller analyserar verksamhetens ekonomiska resultat, utför prognoser och har en rådgivande roll (Framtid u.å.a, u.å.b). En revisors roll är att oberoende granska och kontrollera bokföringen och arbetet som utförts av VD och styrelse under gångna året (Aspia 2019; Srf konsulterna u.å.). Srf konsulterna (u.å.) beskriver att redovisningskonsulter och revisorer är yrkesroller som vanligtvis förväxlas. En redovisningskonsult har ett brett ansvarsområde där arbetsuppgifterna bland annat innefattar bokföring, fakturering, bokslut, årsredovisning och rådgivning medan revisorer granskar verksamhetens redovisning (FAR u.å.c; Srf konsulterna u.å.). De främsta skillnaderna är att en redovisningskonsults yrkesroll består av att självständigt utföra redovisningstjänster och rådgivning till externa uppdragsgivare, medan en revisor både kan arbeta externt och internt inom företag (Aspia 2019; Redovisningskonsult 2022). Vidare förklarar Framtid (u.å.c) att redovisningsekonomer arbetar på en ekonomiavdelning i ett företag medan redovisningskonsulter arbetar i eget företag eller på en byrå med andra företags ekonomi. De olika yrkesrollerna inom redovisning- och revisionsbranschen står inför förändringar i framtiden då arbetsuppgifter automatiseras och behovet av redovisning- och revisionstjänster har förändrats och kommer leda till fortsatta förändringar (FAR & Kairos Future 2022).

Framtidsstudien gjord av FAR och Kairos Future (2022) menar att digitalisering och kompetensförsörjning är de största förändringar som revision-, redovisning- och rådgivningsbranschen står inför i framtiden. Framtidsstudien påpekar att de största utmaningarna som redovisningsbranschen står inför de närmsta tio åren är att rekrytera rätt kompetens och säkerställa att kompetensen i organisationen motsvarar marknadens behov (ibid.). Detta eftersom vi lever i en alltmer specialiserad värld med ökad digitalisering, automation och IT-säkerhet (ibid.). Digitalisering har förändrat redovisningsbranschen och allt pekar på att utvecklingen kommer fortsätta i samma riktning. Detta väcker frågor kring hur yrkesverksamma inom redovisning upplever den alltmer digitaliserade omvärlden och i synnerlighet påverkan på deras yrkesbransch.

1.2 Forskningsöversikt

Tidigare studier påvisar att digitalisering och framväxande teknologier har haft en stor påverkan på organisationer inom redovisning- och revisionsbranschen de senaste åren genom förändrade arbetsätt, arbetsuppgifter och kompetenser (Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022; Yigitbasioglu, Green & Cheung 2023). O'Leary (2022) beskriver att över 90 % av verksamheter i dagsläget är involverade i någon typ av digitalt initiativ. Digitalt initiativ förklarar O'Leary (2022) som en process där ny teknologi införs i en verksamhet med syfte att utföra en viss typ av arbetsuppgift. Vidare konstaterar studier att de framväxande teknologier som har haft störst påverkan på redovisning- och revisionsbranschen är AI, RPA, Big data, Blockchain, molntjänster samt IoT (Bisht et al. 2022; O'leary 2022; Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022; Yigitbasioglu, Green & Cheung 2023). Dessa framväxande teknologier har transformerat redovisning- och revisionsbranschen och kommer att ha en fortsatt stor påverkan på organisationer de kommande åren (ibid.).

Tiron-Tudor, Dontu och Bresfelean (2022) redogör för att redovisning- och revisionsbranschen har möjligheter att implementera de framväxande teknologierna utan att det utgör ett alltför stort hot. Därtill förklarar Tiron-Tudor, Dontu och Bresfelean (2022) att AI inte utgör ett hot för att ersätta alla mänskliga arbetsuppgifter då en människa är nödvändig för att komma fram till olika typer av beslutsalternativ. Carlsson (2018) hävdar däremot att digitaliseringen utgör ett hot mot den finansiella sektorn då AI och automatisering kommer att ersätta yrken som

utförs av människan. Även Marrone och Hazelton (2019) konstaterar att negativa effekter av teknisk utveckling inom redovisningsbranschen kan vara mindre arbetsmöjligheter för de yrkesverksamma då arbetsuppgifter kan försvinna till följd av dataverktyg och ökad automatisering. Dessutom har framväxande teknologier i dagsläget redan börjat ersätta arbetsuppgifter som tidigare utfördes av yrkesverksamma inom redovisning (ibid.). Därutöver förutspås den tekniska utvecklingen i framtiden leda till att företag blir mindre beroende av redovisningsekonomer i sina verksamheter (ibid.).

Digitaliseringen har påverkat företags konkurrensfördelar, affärsmodeller och deras uppfattning om arbetsmarknaden (Guilin, Hladika & Valenta 2019). Detta då digitaliseringen inom redovisning- och revisionsområdet har lett till automatiserade arbetsuppgifter och därmed högre effektivitet, lägre kostnader, minskade cykeltider samt förbättringar i bokföring och finansiell information i verksamheter (Bisht et al. 2022; Coman et al. 2022; Moll & Yigitbasioglu 2019; Quattrone 2016). Studier konstaterar att Blockchain, molntjänster och AI i framtiden kommer att automatisera beslutsfattande i stor utsträckning och förbättra företags finansiella information och rapporter samt förbättra bokföringens noggrannhet (Moll & Yigitbasioglu 2019). Verksamheter gynnas därmed av att använda sig av digitala verktyg för att organisera, bearbeta och analysera finansiell data, genom ökad produktivitet samt kostnad- och tidsbesparingar (Kruskopf et al. 2020). Dessutom hävdar studier att potentiella fördelar med digitalisering i verksamheter är en förbättring av relationer med sina klienter (Cardinali, Pagano, Carloni, Giovannetti & Governatori 2022; Low, Seah, Cham & Teoh 2022).

Tidigare studier påvisar att implementering av IT-system som automatiserar bokföringen bidrar till att rollen förändras för personer som arbetar inom redovisning (El-sayed & Youssef 2015). Molntjänster och AI har bidragit till att repetitiva och tidskrävande bokföringsuppgifter har blivit automatiserade, vilket gjort att personer som arbetar inom redovisning har mer tid och resurser att ägna sig åt kundrelationer, problemlösning och konsultering (Coman et al. 2022). Därtill påvisar studier att analys och rådgivning till klienterna kommer att prioriteras i stället för manuell hantering av löpande redovisning (Guilin, Hladika & Valenta 2019; Guthrie & Parker 2016).

El-sayed och Youssef (2015) konstaterar att implementering av IT-system som automatiserar bokföringen förändrar rollen för controllers, då rollen som enbart en bokförare i stället övergår till att bli en affärspartner som är involverad i beslutsfattande och kontroll över verksamheten. Vidare konstaterar Coman et. al (2022) att digitaliseringen inom redovisningsbranschen har lett till att rollen för redovisningsekonomer har övergått från att enbart arbeta med traditionell bokföring, till att bli en analytiker och konsult för entreprenörer genom att tillhandahålla finansiell information vid beslutsfattande. Kroon, Alves och Martin (2021) för liknande resonemang i sin studie, att rollen för redovisningsekonomer, revisorer och controllers skiftar till att bli en affärspartner, från att ha varit en "åskådare" i verksamheten till följd av användningen av tekniska verktyg. Därtill hävdar Kruskopf et al. (2020) att rollen för redovisningsekonomer och revisorer är under förändring och förklarar att tidskrävande och repetitiva arbetsuppgifter kommer att automatiseras. Detta leder till att revisorer och redovisningsekonomers yrkesroller kommer att övergå till en rådgivande roll inom finans (ibid.).

Vidare konstaterar Kitay och Wright (2007), som undersökte managementkonsulter, att konsulter som yrke bemöter diverse begränsningar i sitt arbete: legitimitet, effektivitet och sårbarhet. Konsulter som arbetar utanför organisationer möter problem då de måste upprätthålla och fastställa legitimiteten i sin expertis och kunskap för potentiella kunder (ibid.). Därutöver

möter konsulter problem med skepticism inifrån organisationer om att implementera konsultens idéer och förslag (ibid.). Effektivitet nämns även som en potentiell begränsning i konsulterns arbete, där förmågan att bedriva en lönsam verksamhet både för sina kunder och i konsultens egen verksamhet kan medföra begränsningar för dem (ibid.). Författarna förklarar att detta främst framträder bland mindre konsultbolag där konkurrenstrycket och kundkraven är större (ibid.). Vidare anses sårbarhet som en begränsning i konsulterns arbete då det inte finns något som hindrar aktiviteter som utförs av konsulter att i stället flyttas internt inom organisationen (ibid.).

Kruskopf et al. (2020) hävdar att de företag som inte kan följa med i den teknologiska utvecklingen kommer försvinna och att yrkesverksamma inom redovisnings- och revisionsbranschen varit tvungna att anpassa sig till digitaliseringen för att inte riskera att förlora sina jobb. Därtill påvisar studier att digitaliseringen inom redovisningsbranschen kan leda till ifrågasättande av företag gällande legitimiteten då arbetsuppgifter för yrkesverksamma har underlättats eller helt försvunnit (Low et al. 2022; Moll & Yigitbasioglu 2019).

Digitaliseringens påverkan på redovisningsbranschen leder till att yrkesverksamma måste utveckla och förändra sina kompetenser om både dagens och framtidens tekniska hjälpmedel samt att efterfrågan på IT-kunskaper ökar (Guthrie & Parker 2016; Kroon, Alves & Martin 2021; Marrone & Hazelton 2019). Kroon, Alves och Martin (2021) beskriver att eftersom redovisningsbranschen i framtiden kommer förändras till följd av de framväxande teknologierna, är den främsta utmaningen i framtiden hur de yrkesverksamma ska möta dessa förändringar, anpassa sig och utveckla sina kompetenser. Vidare konstaterar Carlsson (2018) att digitaliseringen kommer leda till ökad konkurrens mellan företag och att kompetenskraven därmed ökar för yrkesverksamma inom redovisningsbranschen. Kompetenskraven ökar för de yrkesverksamma, å ena sidan för att kunna anpassa sig till den nya tekniken, å andra sidan för att hantera konkurrenskraften som finns inom redovisnings- och revisionsbranschen (Guthrie & Parker 2016; Moll & Yigitbasioglu 2019).

Studier konstaterar att förtroendeskapande är en egenskap som anses vara väsentlig sett till digitaliseringens påverkan på redovisningsbranschen, då arbetsätten och rollerna för de yrkesverksamma har förändrats (Yigitbasioglu, Green & Cheung 2023). Automatiseringen av rutinmässiga bokföringsuppgifter kommer innebära att de anställda i stället kommer fokusera på att interagera och samspela med de parter som är involverade i transaktionerna (Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022). Därmed behöver de yrkesverksamma utveckla sina kommunikations- och ledarkompetenser och bör även inneha kompetenser om kundrådgivning (Coman et al. 2022; Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022). Dessutom är efterfrågan på kompetenser gällande analys av data och statistik väldigt hög och nödvändig för att de yrkesverksamma ska inneha (Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022). Detta för att de ska besitta förmågan att bedöma att alla uppgifter som utförs är korrekta i de situationer där systemen inte fungerar eller utfört felaktiga uppgifter (ibid.).

Coman et al. (2022) påvisar att digitaliseringen inom redovisningsbranschen är grundad i förändringar i mentaliteten hos människor, förändringar i den externa och interna miljön i verksamheter och förändringar i organisationskulturen i de ekonomiska enheterna. Digitaliseringen inom redovisningsbranschen är inte bara en modern lösning utan likades nödvändig och ibland även obligatorisk vilket visade sig under covid-19 pandemin (ibid.). Därtill konstaterar studier att digitalisering inom redovisnings- och revisionsbranschen sker genom organisationers anpassning och strävan efter legitimitet (Juusola & Srouji 2022; Scott 1987). Agyekum och Singh (2018) menar att företag gör anpassningar, såsom att integrera

digitaliseringen i redovisningen, utefter företagets miljö samt vad som anses vara acceptabelt i samhället. Genom att implementera tekniken som uppkommit till följd av digitaliseringen i sin verksamhet kan företag vara banbrytande inom branschen (Juusola & Srouji 2022). Vidare hävdar studier att somliga företag implementerar tekniska redovisningsverktyg med syfte att organisationen ska framstå som legitim bland sina intressenter (Agyekum & Singh 2018; Juusola & Srouji 2022).

Därtill konstaterar studier att den institutionella miljön är den mest inflytelserika faktorn som påverkar organisationers strukturer och åtaganden (Low et al. 2022). Företag tenderar att påverkas av omgivningens institutionella tryck och implementerar identiska verktyg för att uppnå ökad legitimitet samt ökad överlevnadsgrad (Agyekum & Singh 2018; Carpenter & Feroz 2001). Vidare påvisar studier att konkurrenstryck kan leda till att organisationer blir pressade att adoptera digitala tekniker trots att de inte ser fördelarna med det (Low et al. 2022). Low et al. (2022) beskriver att konkurrenstryck uppstår när den externa miljön pressar organisationen att etablera och upprätthålla konkurrensfördelar. Förutom konkurrenstryck kan även kunder vara en bidragande faktor till att organisationer väljer att adoptera och implementera digitala verktyg (ibid.). Low et al. (2022) menar att organisationer blir tvingade till att implementera och anamma digitaliseringen på grund av att kunderna förväntar sig att de ska göra det.

Scott (1987) understryker påståendet att företag väljer att institutionaliseras till följd av att de belönas och uppnår ökad legitimitet. Däremot menar Scott (1987) att företagsledningen måste vara mer engagerade och måna om de tekniska verktygen. Scott (1987) förklarar att företagsledningen bör bilda sig en uppfattning om vad de tekniska verktygen faktiskt tillför och inte endast implementera dem för att organisationen har påverkats av institutionella tryck från omgivningen. Därtill redogör Cardinali et al. (2022) för att implementering av digitala verktyg medför svårigheter om man inte har de rätta strategierna eller förutsättningarna i verksamheten.

1.3 Problemdiskussion

Sedan digitaliseringens uppkomst har redovisningsbranschen, likt samhället i övrigt, förändrats drastiskt. Arbetsuppgifter inom redovisning och revision som tidigare utförts manuellt, har på senare tid ersatts av tekniska verktyg (Agyekum & Singh 2018; Coman et al. 2022; Guilin, Hladika & Valenta 2019; O'leary 2022). Tidigare studier visar att rollerna för redovisningsekonomer, controllers och revisorer förändras, i takt med att manuella bokföringsuppgifter automatiseras, till att få en mer betydelsefull roll inom företag där de blir en del av beslutsfattandet (Coman et al. 2022; El-Sayed & Youssef 2015; Kroon, Alves & Martin 2021; Kruskopf et al. 2020). Det finns däremot studier som hävdar att företag i takt med den digitala utvecklingen kommer att bli mindre beroende av redovisningsekonomer i sina verksamheter (Marrone & Hazelton 2019) och att AI kommer ersätta yrken som utförs av människan (Carlsson 2018). Studier menar att utmaningen på lång sikt blir hur de yrkesverksamma inom redovisningsbranschen bemöter förändringarna, huruvida de lyckas anpassa sig till digitaliseringen samt utveckla sina kompetenser (Kroon, Alves & Martin 2021).

Tidigare studier har därmed konstaterat att digitalisering har skapat både möjligheter och utmaningar för de yrkesverksamma i form av förändrade arbetsuppgifter, arbetssätt och nya kompetenskrav (Carlsson 2018; Guthrie & Parker 2016; Kroon, Alves & Martin 2021; Moll & Yigitbasioglu; Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022). Däremot tenderar studier att främst undersöka hur redovisningsekonomer, revisorers och controllers yrkesroll har förändrats till följd av digitaliseringen (Coman et al. 2022; El-Sayed & Youssef 2015; Kroon, Alves & Martin

2021; Kruskopf et al. 2020). Detta trots att en konsult, som arbetsroll, har flera begränsningar med sitt yrke och skiljer sig åt från resterande yrkesgrupper då de arbetar mot externa kunder och inte inom företag, samt bedriver egna verksamheter (Kitay & Wright 2007). Därmed finns det motiv att undersöka hur redovisningskonsulters yrke har påverkats till följd av digitaliseringen och vilka möjligheter och utmaningar som har uppstått för yrkesrollen till följd av den ökade digitaliseringen inom redovisningsbranschen.

Digitaliseringen inom redovisningsbranschen fortsätter att utvecklas genom organisationers anpassning och strävan efter legitimitet (Juusola & Srouji 2022; Scott 1987). Enligt Juusola och Srouji (2022) kan implementering av digitala tekniker medföra ökad legitimitet då företagen anses vara banbrytande. Det finns däremot studier som invänder mot att implementeringen av digitala tekniker leder till ökad legitimitet och menar snarare på att legitimiteten ifrågasätts (Low et al. 2022; Moll & Yigitbasioglu 2019). Författarna menar att automatisering av arbetsuppgifter har underlättat för de yrkessamma vilket medfört tvivel gällande legitimiteten hos företag (ibid.). Kitay och Wright (2007) menar vidare på att konsulter som yrkesgrupp måste fastställa legitimiteten i sin expertis då de bemöter tvivel inifrån organisationer samt tvivel från potentiella klienter. Därmed finns det grund till att undersöka hur digitaliseringen har påverkat legitimiteten hos redovisningskonsulter och deras verksamheter.

Studier har även påvisat att företag tenderar att påverkas av omgivningens institutionella påtryckningar samt konkurrenstryck till att adoptera och implementera digitala tekniker (Low et al. 2022). Författarna menar att detta sker trots att organisationerna inte kan se fördelarna med implementeringen (ibid.). Adoptionen av digitala tekniker kan vara oönskad och påtvingad men trots det väljer organisationer att implementera dem, vilket kan innebära bekymmer för organisationer som inte har rätt strategi eller förutsättningar (Cardinali et al. 2022). Detta kan medföra svårigheter för redovisningskonsulter, då konsulter i sin yrkesroll har begränsningar att bedriva en lönsam verksamhet samtidigt som mindre konsultbolag har högt konkurrenstryck och större kundkrav (Kitay & Wright 2007). Detta ger orsak till att undersöka hur institutionella påtryckningar, som har uppstått till följd av digitaliseringen, har påverkat redovisningskonsulter och deras verksamheter.

Tidigare forskning har påvisat att digitaliseringen inom redovisningsområdet har lett till stora förändringar inom branschen. Men som tidigare konstaterat tenderar forskningen att inte undersöka hur redovisningskonsultens yrkesroll har påverkats till följd av den ökade digitaliseringen, vilket denna studie syftar till att undersöka. Därtill kommer studien att bidra till en bättre förståelse för hur redovisningsbyråer påverkas av digitaliseringen och dess påverkan på legitimiteten i redovisningskonsulters yrkesroll. Vidare kommer studien även undersöka hur konkurrenstryck och institutionella faktorer, till följd av digitaliseringen, påverkar redovisningskonsulter och deras verksamheter.

1.4 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka hur digitalisering inom redovisningsbranschen påverkar redovisningskonsulters yrkesroll. Studiens avsikt är att bidra till ökad förståelse för den inverkan digitaliseringen har haft på redovisningskonsulters verksamheter, arbetssätt, arbetsuppgifter samt kompetenser och därmed vilka möjligheter respektive utmaningar som uppkommit för yrkesrollen.

Följande forskningsfråga har utformats:

- Vilka möjligheter och utmaningar har digitaliseringen medfört för redovisningskonsulter och deras verksamheter?

1.5 Avgränsningar

På grund av den begränsade omfattningen av studien görs en avgränsning. Studien avgränsas genom att enbart intervjua redovisningskonsulter som är verksamma på redovisningsbyråer runtom i Sverige.

1.6 Disposition

Uppsatsens första kapitel omfattar bakgrund, forskningsöversikt, problemdiskussion, syfte och frågeställning samt avgränsningar. Uppsatsens andra kapitel, teoretisk referensram, presenterar de teorier samt analysmodell som ligger till grund för studien. Uppsatsens tredje kapitel är metodkapitlet där studiens valda metod och undersökningsprocess presenteras. Uppsatsens fjärde kapitel består av empirin. I detta kapitel presenteras studiens resultat av det insamlade empiriska materialet, således respondenternas svar på intervjufrågorna. Därefter framställs studiens diskussion och analys i det femte kapitel som har sin grund i empirin, den teoretiska referensramen samt forskningsöversikten. Uppsatsens avslutande kapitel innefattar studiens slutsatser samt förslag till vidare forskning.

2 Teoretisk referensram

I studiens andra kapitel presenteras den teoretiska referensram som studien grundar sig i. Referensramen inleds med att presentera studiens valda teorier, institutionell teori och legitimitetsteori. Kapitlet avslutas med en presentation av studiens analysmodell och en sammanfattning av den teoretiska referensramen.

2.1 Institutionell teori

Institutionell teori har en lång historia och uppdagades först under 1800-talet (Deegan 2014, s. 382). När teorin först bildades var organisationer och organisationsformer inte i fokus utan detta kom först under 1970-talet (ibid. s. 382). Det var under 1970-talet som Meyer och Rowan (1977) konstaterade att organisationers formella strukturer och praxis kan kopplas samman med samhällets förväntningar. Eriksson-Zetterquist (2009, s. 5) menar att institutionell teori belyser hur organisationer påverkas av sin omgivning, som består av andra organisationer, samt hur organisationer förhåller sig till formella och informella regler som präglar samhället. Institutionell teori förklarar hur organisationer följer samhällets regler och därmed avstår från att agera rationellt i olika beslutsfattanden (ibid. s. 5). Eriksson-Zetterquist (2009, s. 5) betonar att en central utgångspunkt i teorin är hur organisationer influeras av andra organisationer samt hur organisationer anammar idéer om förändring, om exempelvis det som är trenden för tillfället i samhället. Teorin grundar sig i tron att organisationer blir en institutionaliserad form och inte är rationella verktyg som enbart agerar utifrån tekniska nödvändigheter, som behövs för att bedriva en organisation, utan även tar hänsyn till samhällets kulturella regler och normer (Deegan 2014, s. 382).

Eriksson-Zetterquist (2009, s. 12) menar att organisationers mål och preferenser är ett resultat av existerande organisationer. Därtill förklarar Eriksson-Zetterquist (2009, s. 12) att hur organisationer bedriver sin verksamhet, är ett resultat av omgivningens påverkan. Institutionell teori belyser att organisationer tenderar att adoptera och implementera processer och strukturer som upplevs socialt accepterade för att bemöta extern press (Carpenter & Feroz 2001; Tolbert & Zucker 1983). Därtill menar institutionell teori att organisationer implementerar strukturer och processer som upplevs som legitima av andra organisationer (ibid.). Meyer och Rowan (1977) förklarar att organisationer anpassar sig till institutionella påtryckningar externt, genom strukturer som är synbara för samhället, samt internt genom de faktiska arbetsprocesserna inom organisationen. Enligt Carpenter och Feroz (2001) görs anpassningen och adopteringen av strukturer inom organisationer utan att ta hänsyn till om de faktiskt drar nytta av det. Därtill förklarar Meyer och Rowan (1977) att organisationer främjar legitimitet och sin överlevnadsförmåga genom att implementera aktuella processer och strukturer.

Eriksson-Zetterquist (2009, s. 66) redogör för att tekniska lösningar för produktion, redovisning eller informationssystem inte nödvändigtvis behöver vara effektiva i en organisation utan används av organisationer då det får organisationen att framstå som lämplig, rationell och modern. Därtill förklarar Eriksson-Zetterquist (2009, s. 66) att de organisationer som inte anammar dessa tekniska lösningar kommer framstå som avvikande och kommer att få svårigheter att uppfattas som legitima av omgivningen. Eriksson-Zetterquist (2009, s. 67) redogör för att en organisations överlevnad och framgång är beroende av organisationens förmåga att anpassa sig och bli legitimerad av omgivande institutioner. Organisationer strävar inte enbart efter att vara effektiva, de måste även betraktas som legitima av både sina egna medlemmar och omgivningen för att överleva (ibid. s. 67). Anpassningen till omgivningens

krav och förväntningar, för att erhålla legitimitet, blir därmed en central del av organiseringen i en verksamhet (ibid. s. 68).

DiMaggio och Powell (1983) menar att organisationer inom samma bransch tenderar att bli alltmer lika då de påverkas av aktörer i samhället som staten, konkurrenter och olika professionella yrkesgrupper. De institutionella effekterna leder till att organisationers strukturer över tid efterliknar varandra och därmed blir homogena (Deegan 2014, s. 384). Denna effekt kallas för isomorfism (ibid. s. 384). Isomorfism definieras som en process som tvingar en enhet i en population att efterlikna andra enheter som står inför samma miljöförhållanden (DiMaggio & Powell 1983). Därtill förklarar DiMaggio och Powell (1983) att isomorfism framträder då beslutsfattare i en organisation upptäcker nya sätt som en organisation ska handla på och anpassar sig i enlighet med detta. Strävan efter att uppfylla krav och förväntningar från omgivningen leder därmed till att organisationer blir alltmer homogena (ibid.).

DiMaggio och Powell (1983) redogör för två sorters isomorfism; konkurrenskraftig- och institutionell isomorfism. Däremot redogör författarna främst för institutionell isomorfism (ibid.). Institutionell isomorfism förklaras av DiMaggio och Powell (1983) som processen att organisationer adopterar liknande strukturer som leder till homogenitet bland organisationsformer. Organisationer väljer att anpassa sig till institutionella isomorfer till följd av att de vill skapa bättre förutsättningar på marknaden eller framstå som legitima (DiMaggio & Powell 1983; Scott 1987). Genom att vara lik andra organisationer inom fältet, kan organisationer lättare uppfattas som legitima och aktningvärda (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 82). Därtill hävdar DiMaggio och Powell (1983) att organisationer som är större och äldre har förmågan att dominera miljön de verkar i, än att behöva anpassa sig till miljön. Vidare menar Eriksson-Zetterquist (2009, s. 67) att organisationer kommer att vara framgångsrika och överleva genom att ha lika form som motsvarande organisationer.

Institutionell isomorfism kan förklaras med hjälp av tre processer varav dessa är tvingande isomorfism, mimetisk isomorfism och normativ isomorfism (DiMaggio & Powell 1983). DiMaggio och Powell (1983) förklarar att tvingande isomorfism härrör från politiska påtryckningar, där organisationer förväntas följa formella och informella påtryckningar. Formella påtryckningar utgörs av formella regelverk och lagstiftningar, medan informella påtryckningar utgörs av kulturella förväntningar från samhället vars organisationen är verksam i (ibid.). DiMaggio och Powell (1983) förklarar att ifall organisationer följer påtryckningarna framstår de som legitima, medan en organisation som bryter mot kraven bestraffas och går miste om sin legitimitet. Genom att organisationer följer och upprätthåller de formella och informella påtryckningarna, resulterar det i att organisationer blir alltmer homogena (ibid.).

Mimetisk isomorfism förklarar DiMaggio och Powell (1983) grundar sig i osäkerhet i den egna organisationen, vilket leder till att man imiterar andra organisationer. Organisationer tenderar att efterlikna andra organisationer inom sin bransch som de uppfattar som legitima och framgångsrika (ibid.). Därtill förklarar DiMaggio och Powell (1983) att organisationer efterliknar andra organisationer med syfte att få den egna organisationen att framstå som mer stabil och legitim. Mimetisk isomorfism kan ske i situationer där en organisation har svårt att förstå teknologier, när målen i organisationen är överambitiösa eller när en osäkerhet sker i miljön som organisationen verkar i (ibid.). DiMaggio och Powell (1983) förklarar att dessa situationer gör att organisationer väljer att imitera och associera sig med andra organisationer som påvisat framgångsrika resultat. Eriksson-Zetterquist (2009, s. 80) redogör att genom att imitera organisationer som påvisat framgångsrika resultat, slipper de mindre framgångsrika hitta på egna sätt att lösa problemen. Därtill slipper organisationerna göra om andras misstag

och undviker även att lägga tid på att prova olika möjligheter (ibid. s. 132). Organisationen kan därmed ta till sig en praktisk lösning utan att det blir för kostsamt (ibid. s. 132). Eriksson-Zetterquist (2009, s. 132) menar att genom att imitera andra organisationer och lära sig av dem kan de spara både tid och resurser. Därtill förklarar Eriksson-Zetterquist (2009, s. 80) att den organisation som imiterar kan göra det omedvetet i strävan efter att bli framgångsrik. Vidare hävdar DiMaggio och Powell (1983) att organisationer som mestadels imiterar andra organisationer inte innehar konkurrensfördelar.

Normativ isomorfism är en process som drivs av professionalism (DiMaggio & Powell 1983). Eriksson-Zetterquist (2009, s. 80) förklarar att normativ isomorfism härrör från inflytandet av professioner och utbildningar, som påverkar vilka metoder och villkor som är de rätta. Vidare kan professionalism delas upp i två områden, den formella utbildningen och professionella nätverk som sträcker sig över organisationsgränser (DiMaggio & Powell 1983; Eriksson-Zetterquist 2009, s. 81). Den formella utbildningen utgör den utbildning som universitet och högskolor undervisar. Universitet och yrkes-utbildningsinstitutioner är centrala inom utvecklingen av organisationsnormer mellan chefer och personal (DiMaggio & Powell 1983). Genom att studera på universitet eller högskola menar DiMaggio och Powell (1983) att studenterna får kunskap om liknande ämnesområden och tenderar att lösa problem på liknande tillvägagångssätt. Därtill tenderar ledningen att anställa personer med en identisk utbildning vilket leder till att organisationer och branscher blir alltmer lika (DiMaggio & Powell 1983). Det andra området av professionalism inom normativ isomorfism är professionella nätverk som sträcker sig över organisationsgränser. Eriksson-Zetterquist (2009, s. 81) förklarar det som spridningen av modeller för organisering, då en professionell medarbetare är helt utbytbar och därmed tar med sig nya sätt att organisera när den blir anställd i motsvarande position hos andra organisationer. Därtill förklarar Eriksson-Zetterquist (2009, s. 81) att organisationer tenderar att anställa ny personal från liknande organisationer som den egna, vilket bidrar till att normer för organisering reproduceras vidare.

DiMaggio och Powell (1983) förklarar att det kan vara svårt att särskilja på de tre isomorfismerna och att organisationer kan påverkas av flera påtryckningar under samma period. Trots att organisationer väljer att anpassa sig till institutionella isomorfismer är det inte en garanti på effektivitet inom organisationen (ibid.). Vidare betonar Meyer och Rowan (1977) att isomorfism inte är en indikation på effektivitet, utan att företag blir belönade till följd av att de blir alltmer homogena.

2.2 Legitimitetsteori

Legitimitetsteorin menar att organisationer kontinuerligt strävar efter att uppfattas som att de bedriver sin verksamhet utifrån de normer och värderingar som finns i samhället, för att utomstående aktörer ska betrakta verksamheten som legitim (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 343). Deegan (2019) förklarar att legitimitetsteorin gör ett generellt antagande, för att en organisation fortsatt ska vara framgångsrik måste ledningen säkerställa att verksamheten uppfattas som att den bedrivs i enlighet med samhällets förväntningar och därmed uppfattas som legitim. Suchman (1995) definierar legitimitet som en generell uppfattning eller antagande om att en organisations handlingar är de rätta, önskvärda eller lämpliga i relation till socialt konstruerade system om normer och värderingar. Vidare beskrivs legitimitet som ett tillstånd som uppstår när värderingarna i en organisation sammanfaller med de värderingar i det samhälle vars verksamheten är aktiv i (Deegan 2014, s. 344; Dowling & Pfeffer 1975). Om en skiljaktighet uppstår mellan en organisations värderingar och samhällets värderingar uppstår ett hot mot organisationens legitimitet (ibid.).

Legitimitetsteorin grundar sig i konceptet att det finns ett socialt kontrakt mellan en organisation och samhället som organisationen verkar i, som innehåller förväntningar om hur organisationen bör bedriva sin verksamhet (Deegan 2014, s. 345). Ifall en organisation inte kan rättfärdiga sin verksamhet och bedriva den enligt samhällets förväntningar menar legitimitetsteorin att organisationen kommer bli bestraffad (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 355). Samhället kan då återkalla "kontraktet" för organisationen att bedriva sin verksamhet, vilket görs i form av att konsumenterna minskar eller helt slutar efterfråga företagets produkter och tjänster (Brown & Deegan 1998). Deegan (2002) förklarar att organisationer existerar i den mån då samhället betraktar dem som legitima. Vidare anses legitimitet vara en tillgång som är nödvändig för en organisations överlevnad, som organisationen får tillgång till genom samhället (Deegan 2019). Därmed bör organisationer, för att upprätthålla sin legitimitet, utföra aktiviteter som överensstämmer med samhällets förväntningar (Deegan 2014, s. 351). Legitimitet leder inte bara till att utomstående uppfattar organisationen som värdefull utan även som mer meningsfull, förutsägbar och pålitlig (Suchman 1995). Eftersom en organisations överlevnad förstärks genom legitimitet, kan legitimitet därmed ses som en resurs som en organisation försöker erhålla och konkurrenter försöker bestrida (Dowling & Pfeffer 1975).

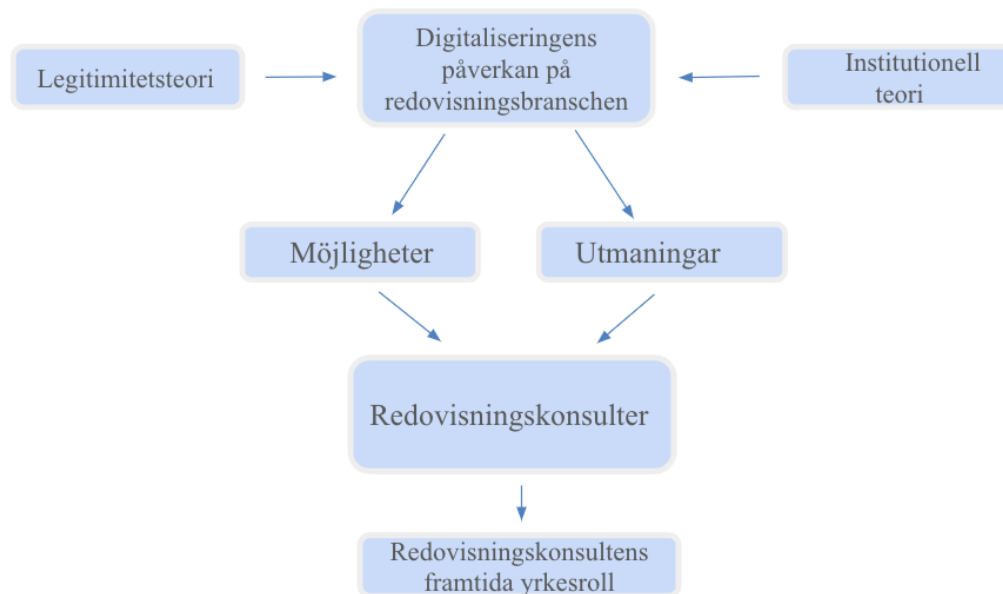
Dowling och Pfeffer (1975) beskriver tre sätt för organisationer att bli legitima. Ett sätt är att organisationen kan anpassa sitt arbete, mål och metoder i verksamheten till rådande definition om legitimitet i samhället (ibid.). Sedan kan organisationer försöka, genom kommunikation, förändra definitionen om legitimitet så att den överensstämmer med organisationens nuvarande arbete, metoder och värderingar i verksamheten (ibid.). Till sist kan en organisation, genom kommunikation, identifiera sig med symboler, värderingar eller institutioner som uppfattas som mycket legitima i samhället (ibid.). Dowling och Pfeffer (1975) menar att legitimering därmed innefattar en förändring i en organisations verksamhet eller användning av symboler som identifierar organisationen med legitima institutioner eller handlingar.

Legitimitet är dynamiskt då samhället kontinuerligt utvärderar organisationers verksamhet, metoder och mål mot ständigt förändrande förväntningar (Deegan 2014, s. 349). Deegan (2002) beskriver att en organisation kan sluta uppfattas som legitim av samhället ifall förväntningar förändras och att det som en gång var acceptabelt beteende av organisationer inte längre anses vara det. När förväntningarna hos samhället förändras måste organisationerna också förändras, annars kommer ett legitimitetsgap uppstå (Deegan 2014, s. 349). Legitimitetsgap är en situation som uppstår när uppfattningen om hur en organisation har agerat inte överensstämmer med samhällets förväntningar om hur en organisation bör agera (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 349). Eftersom samhällets förväntningar förändras över tid, måste organisationer vara lyhörda till nuvarande och framtida förändringar i samhället som de verkar i (Deegan 2014, s. 349). Deegan (2014, s. 349) menar att legitimitetsgap kan uppstå även om organisationer anpassar sig till förändringar i samhällets förväntningar, ifall organisationen förändrar sig i en långsammare takt än vad samhället förväntar sig. Vidare kan legitimitetsgap uppstå ifall samhällets förväntningar förändras, men organisationen bedriver sin verksamhet på samma sätt som den alltid har gjort (ibid. s. 349). Två strategier för att upprätthålla legitimiteten i organisationer är genom att antingen förutspå hur förväntningarna i samhället kommer förändras i framtiden eller genom att skydda tidigare legitimerande prestationer (Suchman 1995).

Konceptet om legitimitet är viktigt vid analys av relationen mellan organisationer och miljö som de verkar i (Dowling & Pfeffer 1975). Dowling och Pfeffer (1975) beskriver att legitimitet

och sociala normer och värderingar kan begränsa handlingar som utförs av organisationer. Samtidigt kan handlingar som utförs av organisationer i syfte att bli legitima förändra normer och värderingar i samhället (ibid.). Ett sätt att analysera en organisations legitimitet är att analysera begränsningarna det medför i organisationens handlingsätt (ibid.). Dowling och Pfeffer (1975) menar att hypotesen därmed är att eftersom legitimitet begränsar handlingar tenderar organisationer, vars värderingar, arbete eller metoder i verksamheten inte överensstämmer med rådande normer och värderingar i samhället, att ändra dessa värderingar, arbete eller metoder till att sammanfalla med samhällets värderingar.

2.3 Analysmodell

Figur 1: Analysmodell (egenkonstruerad)

Ovanstående analysmodell, *se figur 1*, har upprättats utifrån den teoretiska referensramen för att undersöka påverkan digitaliseringen har på redovisningskonsulters yrkesroll. Den illustrerade analysmodellen visar hur de olika aspekterna inom studien är sammankopplade samt används som ramverk för hur kapitel 5 diskussion och analys samt kapitel 6 slutsats, utformas. Modellen ligger till grund för att uppnå studiens syfte.

Digitaliseringens påverkan på redovisningsbranschen står till grund för studiens undersökning. Bakomliggande motiv till studiens valda teorier grundar sig i att det sociala kontraktet, legitimitet, samt institutionella påtryckningar är faktorer som influerat redovisningsbranschen till att implementera digitaliseringen i sina verksamheter. Därtill tillämpas teorierna i syfte av att ge en ingående förklaring till hur legitimiteten i redovisningskonsulters yrkesroll har påverkats till följd av digitaliseringen samt hur institutionella påtryckningar, till följd av digitaliseringen, har påverkat redovisningskonsulter. Teorierna ger därmed förklaringar till hur redovisningskonsulter påverkas av digitaliseringen samt vilka möjligheter och utmaningar som har uppstått för dem.

Legitimitetsteorin konstaterar att organisationer strävar efter att uppfattas som legitima genom att bedriva sina verksamheter utifrån de normer och värderingar som finns i samhället (Deegan 2014, s. 343). Institutionell teori grundar sig i tron om att organisationer påverkas av samhällets normer och kulturella regler och därav implementerar processer och strukturer för att anpassa

sig till detta (Agyekum & Singh 2018; Deegan 2014, s. 382). Teorierna kan med detta ge en förklaring till varför organisationer väljer att tillämpa och applicera digitaliseringen. Digitaliseringens påverkan på redovisningsbranschen kan medföra både möjligheter och utmaningar för redovisningskonsulter, vilket illustreras i modellens andra och tredje steg. De möjligheter respektive utmaningar som kan tillkomma till följd av digitaliseringen är förändringar i arbetssätt och arbetsuppgifter samt kompetenskrav (Juusola & Srouji 2022; Kroon, Alves & Martin 2021). Möjligheterna och utmaningarna har även en effekt på redovisningskonsulters framtida yrkesroll, vilket illustreras i modellens sista steg. Analysmodellen ligger, utifrån ovanstående redogörelse, till grund för studiens diskussion och analys och är därav signifikant för studien.

2.4 Sammanfattning av teoretisk referensram

För att besvara studiens forskningsfråga utgörs studiens teoretiska referensram av de två teorierna: institutionell teori och legitimitetsteorin. I studiens teoretiska referensram presenteras även studiens analysmodell.

En av studiens två centrala teorier är institutionell teori. Teorin belyser hur organisationer påverkas av sin omgivning, andra organisationer, samt hur organisationer förhåller sig till formella och informella regler som präglar samhället (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 5). En central utgångspunkt i teorin är hur organisationer influeras av andra organisationer och hur organisationer anammar idéer om förändring om exempelvis det som är trenden för tillfället i samhället (ibid. s. 5). Ett centralt begrepp inom institutionell teori är isomorfism, vilket avser att förklara processen av att organisationer adopterar liknande strukturer och att organisationsformer blir alltmer homogena (Deegan 2014, s. 384). Teorin redogör för tre processer inom isomorfism varav dessa är tvingande isomorfism, mimetisk isomorfism samt normativ isomorfism (DiMaggio & Powell 1983). Med institutionell teori som grund i studien kan förklaringar göras kring redovisningsbyråer samt redovisningskonsulters implementering av digitala verktyg. Teorin kan ge förklaring till varför redovisningsbyråer tar efter varandra genom att adoptera och implementera processer och strukturer som konkurrerande verksamheter har, samt vilka effekter detta har för redovisningskonsulter.

Den andra teorin som presenteras i den teoretiska referensramen är legitimitetsteorin. Teorin grundar sig i konceptet att det finns ett socialt kontrakt mellan organisationen och samhället som organisationen verkar i, som innehåller förväntningar om hur organisationen bör utföra sin verksamhet (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 343). Legitimitetsteorin hävdar att organisationer kontinuerligt strävar efter att uppfattas som att de bedriver sin verksamhet utifrån de normer och värderingar som finns i samhället för att utomstående aktörer ska betrakta verksamheten som legitim (ibid.). Om en skiljaktighet uppstår mellan en organisations värderingar och samhällets värderingar, uppstår ett hot mot organisationens legitimitet och utifrån teorin kan organisationen komma att bli bestraffad (Deegan 2014, s. 344; Dowling & Pfeffer 1975). Likt institutionell teori kan legitimitetsteorin ge förklaringar till sambandet mellan att en organisation väljer att implementera digitala verktyg och samhälleliga förväntningar. Legitimitetsteorin kan även ge möjliga förklaringar till hur legitimiteten i yrkesrollen har påverkats till följd av digitaliseringen och de möjligheter respektive utmaningar som redovisningskonsulter står inför.

3 Metod

I följande kapitel presenteras studiens valda metoder samt tillvägagångssätt för att uppnå studiens syfte. Kapitlet inleds med ett framställande av forskningsmetod och därefter presenteras studiens urval. Sedan presenteras datainsamling, vilket innefattar studiens insamling av primärdata. I kapitlets fjärde avsnitt beskrivs studiens dataanalys. Metodkapitlet avslutas med en metodreflektion samt redogörande för etiska överväganden.

3.1 Forskningsmetod

3.1.1 Forskningsdesign

Utifrån studiens valda syfte, att undersöka hur digitalisering har påverkat redovisningskonsulters yrkesroll, har en kvalitativ undersökningsmetod tillämpats.

Hartman (2004, s. 273) förklarar att en kvalitativ undersökningsmetod kännetecknas av att forskaren vill bilda en förståelse för en individ eller en grupp individer. Vidare förklarar Bryman (2011, s. 341) att kvalitativ forskning undersöker den sociala verkligheten utifrån miljön som respondenten befinner sig i. Vid kvalitativa studier undersöker forskaren omgivningen och försöker därefter bilda en förståelse och tolka fenomenet utifrån respondenternas förhållningssätt (Alvesson & Sköldberg 2017, s. 18). Eftersom vi ville bilda en djupare förståelse för hur digitaliseringen har påverkat redovisningskonsulter i deras yrkesroll, ansågs en kvalitativ studie som undersökningsmetod mest lämplig. Kvalitativa undersökningsmetoder, i form av intervjuer, möjliggör att forskare kan ta del av de explicita beskrivningarna som respondenterna delar med sig av samt respondenternas upplevelse av sin livsvärld (Kvale & Brinkmann 2009, s. 44-45). Genom kvalitativa intervjuer har vi kunnat fördjupa oss i ämnesområdet och kunnat bilda en djupare förståelse för digitaliseringens påverkan utifrån respondenternas verklighet och förhållningssätt.

3.1.2 Forskningsansats

Studien har utgått från en abduktiv forskningsansats, vilket innebär att vi genomgående har studerat det empiriska materialet parallellt med den teoretiska referensramen (Bell, Bryman & Harley 2019, s. 24). Abduktion innebär att det empiriska materialet tolkas genom sökande efter underliggande mönster som förklarar fallet i fråga, som under processens gång justeras allteftersom nya iakttagelser görs (Alvesson & Sköldberg 2017, s. 13). Under forskningsprocessen sker en alternering mellan teori och empiri, där författarna tolkar det empiriska materialet med hjälp av teoretiska förföreställningar, samtidigt som författarna utvecklar teorin genom det genomgående arbetet med mönsterfinnande i det empiriska materialet (ibid. s. 16-17). I följande studie valdes en abduktiv forskningsansats då abduktion utgår från empirisk fakta men inte avvisar teoretiska förföreställningar (ibid. s.14). Därmed kunde vi analysera det empiriska materialet med hjälp av våra teoretiska förföreställningar och parallellt utveckla empiriinsamlingen och teorin. Detta bidrog till att vi kunde analysera underliggande strukturer i materialet och bilda en förståelse för hur digitaliseringen har påverkat redovisningskonsulters yrkesroll.

3.2 Urval

Urvalet bestod av 14 redovisningskonsulter som arbetade på diverse redovisningsbyråer runtom i Sverige. Urvalet baserades på uppsatsens syfte, att undersöka redovisningskonsulters

yrkesroll. Bell, Bryman och Harley (2019, s. 389) beskriver detta urval som ett målstyrt urval då respondenterna är relevanta för studien och utvalda för att kunna besvara studiens valda ämnesområde, syfte och frågeställning. Bell, Bryman och Harley (2019, s. 390) förklarar att det finns olika typer av målinriktade tillvägagångssätt. I följande studie tillämpades ett bekvämlighetsurval genom att kontakta redovisningskonsulter via LinkedIn, mejla flertal redovisningsbyråer samt använda befintliga kontakter i form av vänner och familj (Hartman 2004, s. 243). Fördelarna med bekvämlighetsurval är att forskaren på ett enkelt sätt kan nå ut till en större population som är lättåtkomlig (ibid. s. 243). Vidare förklarar Hartman (2004, s. 244) att en variant av bekvämlighetsurval är snöbollsurval. Snöbollsurval tillämpades då två respondenter som vi kom i kontakt med rekommenderade andra respondenter som intervjuades.

Bell, Bryman och Harley (2019, s. 389) betonar vikten av att upprätta kriterier som är relevanta för urvalet. I studien upprättades två kriterier som samtliga respondenter behövde uppfylla. Det första kriteriet var att samtliga respondenter behövde vara yrkesverksamma som redovisningskonsulter, då studien undersökte digitaliseringens påverkan på redovisningskonsulter. Det andra kriteriet som respondenterna behövde uppfylla var en yrkeserfarenhet som redovisningskonsult i minst fem år. Detta då en mindre erfaren redovisningskonsult inte har förmågan att besvara frågor kring digitaliseringens påverkan då respondenten inte har arbetat inom branschen under en längre period. Vi ansåg att en erfarenhet på minst fem år var rimlig för att respondenterna skulle kunna besvara och uppfylla syftet med studien. Däremot uppfylldes inte det andra kriteriet då en av respondenterna inte hade arbetat som redovisningskonsult i sammantaget fem år. Trots att respondenten inte uppfyllde kravet besvarades intervjufrågorna på ett utförligt sätt som var relevant för studien eftersom respondenten var ansvarig för digitaliseringen av arbetssätten på redovisningsbyrån som hen arbetade på. Därmed ansågs respondenten som relevant för studien även om erfarenhetskriteriet inte kunde uppfyllas.

Sammantaget intervjuades 14 redovisningskonsulter runtom i Sverige. Bryman (2011, s. 395) förklarar att teoretisk mättnad kan uppstå genom att ingen ny eller relevant data presenteras. I de sista intervjuerna tillkom varken någon relevant eller ny information, vilket därmed indikerade att vi hade uppnått teoretisk mättnad. Samtliga respondenter som erhöles arbetade på större och mindre redovisningsbyråer runtom i Sverige. Vidare varierade respondenternas erfarenhet av att arbeta som redovisningskonsult, där den lägsta erfarenheten var två år, medan den längsta erfarenheten var 16 år. Därtill varierade respondenternas arbetsplatser då vissa var anställda på redovisningsbyråer medan andra bedrev sina egna redovisningsbyråer. De respondenter som var anställda på redovisningsbyråer, arbetade på större redovisningsbyråer med uppemot 1200 anställda eller mindre redovisningsbyråer med uppemot 50 anställda, medan de som bedrev egen byrå hade uppemot 5 anställda eller var ensamt anställda i byrån. Att respondenterna arbetade på olika sorters redovisningsbyråer, sett till storleken på byrån eller ifall de bedrev en egen redovisningsbyrå, ledde till att vi fick olika uppfattningar om hur digitaliseringen har påverkat redovisningskonsulter. Detta då storleken på redovisningsbyrån kan påverka hur respondenten upplever digitalisering, då större redovisningsbyråer ofta har mer resurser till att implementera digitala verktyg.

Respondent	Yrkesroll	Utbildningsnivå	Erfarenhet	Intervjumetod	Längd
Respondent A	Redovisningskonsult	Yrkehögskola - redovisningsekonom	6,5 år	Telefonintervju	39 min
Respondent B	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	8 år	Telefonintervju	42 min
Respondent C	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	7 år	Zoom	41 min
Respondent D	Redovisningskonsult	Yrkehögskola - redovisningskonsult	16 år	Zoom	56 min
Respondent E	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	5 år	Telefonintervju	49 min
Respondent F	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	7 år	Zoom	43 min
Respondent G	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	11 år	Telefonintervju	50 min
Respondent H	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	8,5 år	Telefonintervju	45 min
Respondent I	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	6 år	Telefonintervju	43 min
Respondent J	Redovisningskonsult	Civilekonomexamen	7 år	Telefonintervju	48 min
Respondent K	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	5 år	Telefonintervju	38 min
Respondent L	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	2 år	Zoom	44 min
Respondent M	Redovisningskonsult	Civilekonomexamen	9 år	Zoom	40 min
Respondent N	Redovisningskonsult	Ekonomie kandidat	10 år	Telefonintervju	46 min

Tabell 1: Tabell över studiens respondenter (Egenkonstruerad)

3.3 Datainsamling

3.3.1 Semistrukturerade intervjuer

Studiens primärdata samlades in genom 14 semistrukturerade intervjuer. Bell, Bryman och Harley (2019, s. 12) förklarar att primärdata är den data som forskaren har tillhandahållit och analyserat på egen hand. Genom semistrukturerade intervjuer kan intervjuaren ställa frågor som anses vara relevanta till ämnet samt ställa följdfrågor under intervjun (Bell, Bryman & Harley

2019, s. 209; Bryman 2011, s. 206). Bryman (2011, s. 415) förklarar att intervjuprocessen är flexibel under semistrukturerade intervjuer. Däremot betonar författaren vikten av att respondenten uppfattar och tolkar frågan på ett korrekt sätt, där en förklaring och en förståelse för frågan skildras (ibid. s. 415). Semistrukturerade intervjuer var därmed den mest lämpade intervjuformen för studien då respondenterna kunde dela med sig av sina upplevelser om den påverkan som digitaliseringen har haft. Därtill möjliggjorde semistrukturerade intervjuer att vi kunde få utförliga svar under intervjuerna då följdfrågor ställdes kontinuerligt. Detta var väsentligt då vi ville undersöka och få en djupare inblick i de företeelser som redovisningskonsulterna hade bemött till följd av digitaliseringen.

3.3.2 Förberedelser och genomförande

Innan intervjuerna genomfördes upprättades en intervjuguide, vilket användes som ett hjälpmedel under intervjuerna då den innehöll olika teman som skulle besvaras, se bilaga 1. Hartman (2004, s. 281) betonar vikten av att upprätta en intervjuguide då det medför struktur under intervjuer och resulterar i att temat blir besvarat. Vi hade flera aspekter i åtanke när intervjuguiden upprättades, att upprätta teman som var aktuella i relation till syftet, att inte ställa ledande frågor och att använda ett begripligt språk (Bryman 2011, s. 419-420). Intervjuguiden innehöll fyra teman som samtliga respondenter skulle besvara. De teman som intervjuguiden utgick från var bakgrundsfrågor, digitalisering, för- och nackdelar och framtiden. Vidare mejlades intervjuguiden till samtliga respondenter några dagar innan mötet skulle utföras. Enligt Bell, Bryman och Harley (2019, s. 439) stärker detta pålitligheten, då det ger respondenterna möjligheten att förbereda sig inför intervjun och återkoppla ifall de inte begriper samtliga intervjufrågor.

Samtliga intervjuer i studien genomfördes på distans genom telefonsamtal eller digitala möten via Zoom. fördelarna med telefonintervjuer är minskade kostnader, att samtliga parter sparar tid och geografiskt utspridda respondenter (Bell, Bryman & Harley 2019, s. 212-213; Bryman 2011, s. 208-209). Däremot betonar författarna att svagheterna med telefonintervjuer är att intervjuaren inte kan iakta respondentens kroppsspråk samt att telefonintervjuer är sämre vid känsliga frågeställningar (Bell, Bryman & Harley 2019, s. 213-214; Bryman 2011, s. 209-210). Vi ansåg att telefonintervjuer var relevanta för vår studie då vi intervjuade redovisningskonsulter som arbetade runtom i Sverige. Därtill genomfördes även flertal intervjuer via Zoom. Genom Zoom kunde vi därmed iakta respondenternas kroppsspråk och gester då kameran var på under intervjuerna.

Under intervjuprocessen spelades samtliga intervjuer in. Genom att spela in intervjuer förklarar Bell (2006, s. 165) att uppmärksamheten kan ägnas åt respondenten under intervjuens gång. Därtill kan intervjuaren säkerställa att anteckningarna av intervjuerna blir korrekta, då intervjuaren kan gå tillbaka till det inspelade materialet och se över informationen (ibid. s. 165). Vidare förklarar Bell (2006, s. 165) att det inspelade materialet kan användas för att citera respondenternas uttalanden, vilket användes i studien vid framförandet av det empiriska materialet. Bell (2006, s. 165) betonar även vikten av att respondenten ger sitt samtycke till att bli inspelad. Detta då respondenten har rätt till att veta vad intervjuaren kommer att använda det inspelade materialet till, vilka som har tillgång till inspelningen och hur länge inspelningen kommer att bevaras (ibid. s. 165). Innan intervjuerna genomfördes, tillfrågades samtliga respondenter om tillstånd för att spela in.

Efter samtliga intervjuer transkriberades det inspelade materialet. Bell, Bryman och Harley (2019, s. 445) förklarar att transkribering ger intervjuaren möjligheten att utföra en noggrann analys av respondenternas förklaringar och utforma citat. Genom att utföra en ordgrann transkribering av samtliga intervjuer kunde vi därmed få med all väsentlig information för att sedan bearbeta, kategorisera och analysera materialet.

3.4 Dataanalys

Under empiriinsamlingen spelades samtliga intervjuer in och transkriberades. Därefter analyserades datamaterialet genom kodning, vilket innebär en process att reducera, organisera och kategorisera datamaterialet (Hartman 2004, s. 287). Hartman (2004, s. 287-288) beskriver att forskare i datamaterialet ska leta efter begrepp som de intervjuade använder när de beskriver sin situation, samt koncentrera sig på de begrepp som är mest framträdande i intervjuerna. Exempel på begrepp som var framträdande i studiens empiriska material var: effektivitet, kostnadseffektivitet, automatisering, tidsbesparing, felaktigheter, gruppträck, lättillgängligt och sårbarhet. Dessa begrepp delades sedan in i kategorier, vilket innebär processen där författarna för samman de begrepp som handlar om samma sak, för att kunna tolka och förstå de företeelser forskaren är intresserad av (ibid. s. 287-288). I vår studie innebar detta hur digitaliseringen har påverkat redovisningskonsulterna och deras verksamheter.

Kodningen resulterade i fyra kategorier: digitaliseringens påverkan på verksamheter, digitaliseringens påverkan på arbetssätt, digitaliseringens påverkan på arbetsuppgifter samt digitaliseringens påverkan på kompetenser. Kategorin digitaliseringens påverkan på verksamheter, syftar till digitaliseringens effekter på respondenternas redovisningsbyråer och den påverkan digitaliseringen har haft på hur redovisningskonsulter bedriver sina verksamheter. Vidare syftar kategorin digitaliseringens påverkan på arbetssätt till att förklara hur sättet som redovisningskonsulter utför sitt arbete på, har påverkats till följd av digitaliseringen, i form av att exempelvis använda sig av digitala verktyg i stället för papper och penna. Därtill syftar kategorin digitaliseringens påverkan på arbetsuppgifter till att förklara hur arbetsuppgifterna som redovisningskonsulter utför, har påverkats till följd av digitaliseringen, i form av försvinnande eller tillkomst av arbetsuppgifter. Kategorin digitaliseringens påverkan på kompetenser syftar till påverkan digitaliseringen har haft på redovisningskonsulters kunskaper och kompetenser. De fyra kategorierna utgjorde dispositionen för hur det empiriska materialet presenterades i studiens fjärde kapitel empiri.

3.5 Metodreflektion

En kvalitativ metod tillämpades i denna studie för att kunna besvara studiens syfte. Enligt Bryman och Bell (2017, s. 372) används en kvalitativ metod när en studie är mer inriktad på att undersöka ord snarare än siffror och tillämpades därav i denna studie. Bryman och Bell (2017, s. 393-394) konstaterar dock att kvalitativ forskning ofta bemöts av kritik, främst av kvantitativa forskare. Kvantitativa forskare kritiserar kvalitativ forskning för att vara subjektiv, vara besvärlig att replikera, svår att generalisera samt ha bristande transparens (ibid. s. 393-394). Eftersom studiens empiriska material utgår från redovisningskonsulter aktiva på den svenska redovisningsbranschen, är vår studie svår att applicera på redovisningsbranschen i helhet, runtom i världen.

Det finns en del författare som menar att kvalitativ forskning bör bedömas och värderas utifrån andra kriterier än de för kvantitativ forskning (Bryman & Bell 2017, s. 380). Bryman och Bell (2017, s. 380) föreslår att de två kriterierna trovärdighet ("trustworthiness") och äkthet

(“authenticity”) bör tillämpas för att bedöma kvalitativ forskning. Författarna menar vidare på att det finns fyra delkriterier till kriteriet trovärdighet som är tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet samt konfirmering (ibid. s. 380). Kvalitetskriteriet tillförlitlighet reflekterar hur väl forskare har förstått den sociala verkligheten som beskrivs av studiens valda undersökningsobjekt. Detta kriterium kan uppfyllas genom att redovisa det insamlade resultatet till undersökningsobjekten, vilket görs så att undersökningsobjekten kan bekräfta att forskaren uppfattat den sociala verkligheten korrekt (ibid. s. 381). Detta applicerades i vår studie då vi lät samtliga respondenter läsa det transkriberade materialet från intervjuerna. Kriteriet överförbarhet behandlar huruvida resultatet i en studie håller i någon annan kontext eller situation, vilket i vissa situationer är svårt att tillämpa då studier ofta undersöker mindre grupper samt miljöer (ibid. s. 382). Eftersom denna studie utgörs av 14 respondenter i en begränsad miljö, redovisningsbyråer i Sverige, är överförbarheten inte applicerbar. Tredje delkriteriet som redogörs för är pålitlighet och innebär att forskningsprocessen framgår tydligt av forskaren (ibid. s. 382). För att öka pålitligheten av en studie kan arbetsprocessen granskas kritiskt (ibid. s. 382), vilket vi i vår studie applicerat genom handledning från universitetspersonal. Det fjärde och sista kriteriet som författarna redogör för är konfirmering. Författarna menar att forskare ska agera i god tro genom att göra det uppenbart att personliga värderingar inte påverkat hur studien utförts (ibid. s. 382-383). Genom att ställa objektiva och icke-ledande frågor under våra intervjuer uppfyllde vi kravet om konfirmering.

Utöver de fyra delkriterierna för trovärdighet, finns även en del kriterier för äkthet. Dessa fem äkthetskriterier innefattar rättvis bild, ontologisk autenticitet, pedagogisk autenticitet, katalytisk autenticitet och taktisk autenticitet (Bryman & Bell 2017, s. 383). Äkthetskriteriet rättvis bild ställer frågan huruvida studien ger en rättvis bild av de åsikter som framförs av den grupp som studeras (ibid. s. 383). Denna studie har en hög grad av rättvis bild då vi framställde den insamlade empirin objektivt. Författarna redogör även för ontologisk autenticitet vilket innebär att respondenterna i en studie har fått ökad förståelse för den sociala miljö som de befinner sig i, till följd av deltagandet i studien (ibid. s. 383). Ytterligare äkthetskriterie är pedagogisk autenticitet, vilket ställer frågan om huruvida medverkandet i studien medfört en bättre bild för respondenterna om hur andra individer som befinner sig i samma miljö uppfattar situationer (ibid. s. 383). Hög grad av ontologisk och pedagogisk autenticitet uppnås i studien då alla respondenter befinner sig inom samma bransch och därav samma miljö. Respondenterna kan utifrån studien ta del av andra redovisningskonsulters synpunkter kring diverse situationer samt reflektera kring sin egen situation. Katalytisk autenticitet innefattar ifall respondenterna i studien kan ändra sin situation utifrån medverkandet i studien (ibid. s. 383). Därtill innefattar taktisk autenticitet ifall studien har bidragit till att respondenterna fått möjligheter att vidta åtgärder för att förbättra situationen de befinner sig i (ibid. s. 383). Hög grad av katalytisk och taktisk autenticitet erhålls då studien är väl genomförd med tydlig framställning av resultat, diskussion och analys samt slutsats vilket kan användas av respondenterna för att vidareutveckla förståelsen för sin egen position.

Bryman och Bell (2017, s. 395) beskriver att en kvalitativ metod utgår från respondenternas perspektiv samt lyfter fram deras tankar. För att undersöka påverkan digitaliseringen har haft på redovisningskonsulters yrkesroll är respondenternas, redovisningskonsulternas, åsikter och synpunkter kring ämnet centralt, vilket inte hade kunnat undersökas på ett adekvat vis med en kvantitativ metod. En kvantitativ studie hade gett ett mer generaliserat resultat medan syftet med vår studie är att uppnå en djupare förståelse för ämnet. Ytterligare anledning till att vi valde att utföra studien med hjälp av en kvalitativ metod är då strukturerad forskning, som kvantitativa studier brukar vara (ibid. s. 396), inte hade varit lämplig i vår studie. Strukturerad forskning tenderar att utgå från avgränsade frågeställningar för att forskaren ska kunna fokusera

på det som studeras, medan kvalitativ forskning snarare är ostrukturerad i syfte att nå respondenternas innebörd (ibid. s. 396). Insamlingen av empirin genomfördes genom semistrukturerade intervjuer med redovisningskonsulter. Detta gav respondenterna samt författarna frihet och flexibilitet att kringgå intervjuguiden vilket gjort att respondenterna kunde utforma svar på eget vis.

3.6 Etiska överväganden

För att utföra studien på ett etiskt vis implementerades de etiska principerna som Bryman och Bell (2017, s. 141) redogör för. De principer som redogörs för av författarna samt efterföljdes i studien är; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitets- och anonymitetskravet, nyttjandekravet, falska förespeglningar samt att deltagarna ej tar skada av undersökningen (ibid. s. 141).

För att säkerställa att informationskravet, som innebär att respondenterna informeras om studiens syfte (Bryman och Bell (2017, s. 141), uppfylldes förmedlade vi alla respondenter om studiens syfte samt de olika momenten som intervjuerna bestod av redan innan intervjuerna tog plats. Samtyckeskravet är den andra principen som författarna redogör för och innebär att respondenterna ska vara medvetna om att deras deltagande är frivilligt (ibid. s. 141). Vi startade varje intervju med att tala om för respondenterna att de deltar på intervjun självmant och kan därav avsluta intervjun vid vilket tillfälle som helst. Därtill frågade vi om tillstånd för att spela in intervjuerna vilket godkändes av samtliga respondenter. Vi försäkrade respondenterna om att det enbart är vi, författarna till studien, som tar del av inspelningarna samt raderar inspelningarna efter utförd transkribering.

MRS:s etiska regler redogör för skyddandet av identitet om författarna inte kan säkerställa i vilket syfte informationen kommer att användas, samt vilka som kommer ta del av studien (Bryman & Bell 2017, s. 147). Eftersom studien publiceras offentligt, kunde vi som författare inte garantera våra respondenter att MRS etiska regler följs. Därav erbjöd vi respondenterna anonymitet, vilket samtliga respondenter tackade ja till. Erbjudandet av anonymitet bidrog även till upprätthållandet av konfidentialitets- och anonymitetskravet. För att säkerställa respondenternas anonymitet användes pseudonymer. Alla respondenter i studien namngavs som "respondent" samt respektive bokstav mellan A och N. För att vidare upprätthålla respondenternas konfidentialitet namngavs ej nuvarande arbetsplats samt exakta antalet anställda på företaget. Jobbtitel samt erfarenhet angavs dock, i överenskommelse med respondenterna, då denna information var central i vår studie. I de fall där storleken på redovisningsbyrå angavs, var det med tillstånd från respondenten.

För att uppfylla nyttjandekravet försäkrade vi respondenterna om att deras uppgifter enbart används i forskningssyfte i vår studie. Kravet om falska förespeglningar uppfylldes genom att vi som forskare inte förmedlade missledande information till respondenterna kring studien eller förmedlade missvisande information under några av uppsatsens delar. Den sjätte, och sista, principen Bryman och Bell (2017, s. 141) redogör för att samtliga deltagare ej ska ta skada av undersökningen. Då studien upprätthåller de fem övriga etiska principerna kunde vi, författarna, säkerställa att deltagarna ej tog skada av undersökningen.

4 Empiri

I kapitlet empiri presenteras den insamlade datan från de intervjuer som genomförts. Semistrukturerade intervjuer har utförts med diverse redovisningskonsulter aktiva inom redovisningsbranschen i Sverige. Kapitlet är indelat i fyra kategorier som utformats utifrån kodningen i metoden varav dessa är: digitaliseringens påverkan på verksamheter, digitaliseringens påverkan på arbetssätt, digitaliseringens påverkan på arbetsuppgifter samt digitaliseringens påverkan på kompetenser. Kapitlet utgörs avslutningsvis av en sammanfattning av empirin.

4.1 Digitaliseringens påverkan på verksamheter

Samtliga respondenter berättade att de har upplevt att digitaliseringen inom redovisningsbranschen har haft stor påverkan på redovisningsbyråer och deras verksamheter. Därtill förklarade flertal respondenter att för dem är digitalisering synonymt med effektivisering och automatisering. Respondent A förklarade digitalisering som implementering av digital teknik med syfte att förbättra och effektivisera en verksamhet. Samtliga respondenter påpekade att digitaliseringen har haft stor påverkan på verksamheterna då de digitala programmen har effektiviserat arbetet. Alla respondenter förklarade att de digitala tekniker och program som digitaliseringen gett upphov till, kan utföra arbetsuppgifter själva, vilket därmed har lett till att verksamheter sparar tid och därmed pengar. Vidare förklarade respondenterna att tidseffektiviteten som de digitala systemen medför, har bidragit till en ökad lönsamhet för verksamheterna. Respondent L förklarade att digitaliseringen gör att verksamheterna sparar pengar genom lägre personalkostnader då de inte behöver anställa lika mycket personal längre. Därtill förklarade respondent K att eftersom datorn sköter det mesta behövs det inte tio anställda för att sköta bokföringen, utan det kan i stället räcka med fyra anställda.

Respondent C förklarade att tack vare de digitala systemen har tiden som spenderas på varje uppdrag blivit mindre, vilket har gjort att verksamheten blivit mer kostnadseffektiv. Vidare berättade flertal respondenter att enkelheten av hantering av material som digitaliseringen har gett upphov till, har en stor påverkan på verksamheter. Respondent J förklarade att användningen av digitala system gör att redovisningskonsulter inte behöver ha alla papper, som kvitton och fakturor, i pärmar längre vilket gör att redovisningsbyråer inte behöver ha en stor lokal med mycket utrymme då allt är digitalt i stället.

Respondent B förklarade vidare att den ökade digitaliseringen är ett resultat av att samhället alltid söker efter nya, snabbare och effektivare lösningar. Därtill berättade samtliga respondenter att redovisningsbyråer digitaliserar sin verksamhet för att hänga med i utvecklingen. Respondent C förklarade att eftersom omvärlden blir alltmer digitaliserad och automatiserad, väljer flera företag att ta efter den utvecklingen. Vidare förklarade samtliga respondenter att det är mot den digitala världen samhället är på väg, vilket gör att bolag och kunder vill arbeta digitalt. Flertal respondenter berättade att deras byrå värdesätter digitaliseringen och att de strävar efter att digitalisera verksamheten så mycket som möjligt. Därtill förklarade flera respondenter att det finns flertalet redovisningsbyråer som skryter om hur digitala de är och att de lockar till sig kunder genom att marknadsföra att de är digitala, där en respondent förklarade att:

“En stor grej i branschen är att flera redovisningsbyråer driver på digitaliseringen och marknadsför sig med att de använder sig av digitala verktyg för att locka kunder, vilket får andra redovisningsbyråer att känna sig pressade att också använda digitala verktyg”

(Respondent D)

Samtliga respondenter förklarade att ett stort antal redovisningsbyråer digitaliserar sin verksamhet i dagsläget vilket gör att andra byråer också behöver digitalisera sina byråer, för att hänga med i utvecklingen och vara relevanta på marknaden. Vidare förklarade samtliga respondenter att företag vill hänga med i utvecklingen och implementera digitala verktyg, då verktygen har påvisat framgångsrika resultat som effektiviserar verksamheten och lockar kunder. Respondent I berättade att genom att verksamheter har implementerat digitala verktyg och det har funkat bra för dem, så kan andra redovisningsbyråer vilja efterlikna dessa. Respondent I poängterade att detta inte enbart görs för effektivitetens skull utan även för att framstå som mer attraktiv bland kunder. Flertal respondenter förklarade att det blivit billigare för kunderna med digitala lösningar, vilket därmed gör att användning av digitala verktyg har en positiv påverkan på verksamheten. Respondenterna menade att redovisningsbyrån kan anses som mer attraktiv bland kunderna, då kunderna sparar tid och därmed sparar pengar. Därutöver förklarade flertal respondenter att redovisningsbyråer implementerar digitala verktyg för att konkurrera på marknaden och öka sina marknadsandelar. Samtliga respondenter menade att användningen av digitala verktyg ger redovisningsbyråer konkurrensfördelar.

Samtliga respondenter berättade att digitaliseringen drivs av de större redovisningsbyråerna, då de har resurser och kapital att implementera och utveckla digitala verktyg, vilket resulterar i att de ligger i framkant. Därtill berättade flera respondenter att de stora redovisningsbyråerna helst bara vill arbeta med digitala kunder, vilket därmed gör deras och andra byråer sårbara. Respondenterna förklarade att de blir sårbara, då de känner sig pressade att de också måste bli digitala för att inte förlora kunder. Därtill berättade samtliga respondenter att det är skillnad på större respektive mindre redovisningsbyråer. Respondenterna förklarade att större redovisningsbyråer har resurser och kapital till att utveckla och implementera tekniska verktyg och system, medan mindre byråer varken har tid, kapital eller resurser. Därtill berättade respondent K att de större redovisningsbyråerna tävlar om marknadsandelar och är i ständig kamp med varandra om vilken byrå som är mest tidseffektiv. Respondent K förklarade att byråerna därmed ständigt utvecklar nya program och system för att vara i framkant med digitaliseringen.

Respondent C, som arbetade på en av de större redovisningsbyråerna, förklarade att byråns konkurrenter inte är på samma position som de är, eftersom flera av dem fortfarande har den manuella biten i sin organisation. Respondenten berättade därtill att hans byrå försöker vara helt tvärtom, genom att de strävar efter att digitalisera allt som går, och vill vara en 100 % digital byrå. Respondent C förklarade att detta innebär att byrån sätter en ny standard i branschen samt att de blir unika på marknaden, genom att de kan erbjuda sina kunder produkter eller tjänster som skiljer sig åt från konkurrenterna. Vidare förklarade respondent C att eftersom byrån är i framkant med digitaliseringen, blir andra bolag tvungna att ta efter för att kunna hänga med i den utvecklingen. Därtill förklarade respondent C att deras vilja att vara en 100% digital byrå ger dem en konkurrensfördel, vilket gör att de kan ta marknadsandelar från andra byråer. Även respondent E förklarade att genom att ligga i framkant med de tekniska verktygen och vara först med implementerandet kommer kunderna anlita deras byrå framför konkurrenterna, vilket ger dem en konkurrensfördel.

Samtliga respondenter förklarade att det påverkar redovisningsbyråer väldigt mycket att ligga i framkant med användandet av digitala verktyg, då samhället i stort går mot det digitala och att verksamheten kan påverkas negativt av att inte hänga med i utvecklingen. Respondent E berättade att ifall redovisningsbyråer inte ligger i framkant med digitaliseringen, missar de kunderna till slut. Flera respondenter berättade även att det är mycket gruppsytryck från samhället att redovisningsbyråerna ska vara digitaliserade. Respondent H menade att det är ropan från samhället att verksamheten ska vara digitaliserad, medan respondent N förklarade att det känns som att hen inte kan göra på något annat sätt. Vidare förklarade flera respondenter att gruppsytrycket kommer från olika håll i samhället, dels från konkurrenterna men även samhället i stort.

Respondenterna förklarade att gruppsytrycket kommer från konkurrenterna, då alltför många redovisningsbyråer värdesätter digitaliseringen. Respondenterna menade att den egna byråen därmed blir tvingad till att implementera de digitala verktygen för att inte halka efter. Därtill förklarade flertal respondenter att gruppsytrycket kommer från samhället, då samhället i dagsläget är strukturerat med användning av digitala verktyg och appar. Respondenterna nämnde Bankid som ett exempel och menade vidare att samhället i dagsläget är byggt på att allt ska ske så fort som möjligt. Vidare förklarade flertal respondenter att byråernas rykten och varumärke bland kunderna kan försämrats ifall de halkar efter i den digitala utvecklingen i förhållande till sina konkurrerande byråer. Respondenterna berättade att företag kan halka efter ifall de inte anpassar sig till digitaliseringen, då digitalisering efterfrågas av både samhället och kunderna. Respondenterna menade att redovisningsbyråerna kommer tappa förtroendet och gå miste om sina kunder ifall de inte följer digitaliseringen.

Därutöver förklarade samtliga respondenter att digitaliseringen ställer mycket krav på att dem, som redovisningskonsulter, måste hänga med i vad som händer i omvärlden och anpassa sig till de förändringar som sker. En respondent förklarade att:

“Man kommer halka efter om man inte anpassar sig till nutiden, alltså till det som samhället efterfrågar, samhället är på väg mot att digitalisera allt typ, så om man halkar efter ett steg bara, då kan det vara kört för hela bolaget”

(Respondent G)

Samtliga respondenter förklarade vidare att det påverkar redovisningsbyråer negativt att arbeta manuellt då det blir mer administrativt arbete, med mycket papper och pärmar att hålla koll på. Detta tar, enligt respondent I, längre tid och gör att verksamheten inte kan fokusera på mer vinstdrivande arbetsuppdrag. Kundrådgivning var ett återkommande exempel bland flertalet respondenter, kring arbetsuppgifter som respondenterna hade kunnat lägga mer tid på.

Samtliga respondenter förklarade även att redovisningsbyråer som inte använder sig av digitala verktyg i sin verksamhet förlorar kunder, då arbetsuppgifter som utförs utan digitala verktyg gör att arbetet tar mycket längre tid, vilket är tid som kunderna betalar för. Vidare berättade flera respondenter att digitaliseringen har resulterat i att verksamheter inte kan arbeta på det gamla sättet. Respondenterna förklarade att redovisningsbyråer i stället måste följa med digitaliseringen och därutöver erbjuda tjänster som digitaliseringen inte kan lösa för att särskilja sig på marknaden. Därtill betonade samtliga respondenter att digitaliseringen kommer att utgöra ett hot mot yrkesrollen, ifall byråerna inte följer utvecklingen och skapar mervärde för sina kunder. Respondent F förklarade att de redovisningsbyråer som inte implementerar digitala verktyg inte kommer att vara framgångsrika och bör se över sina strukturer, då digitala verktyg

kommer att behövas och vara avgörande i framtiden. Därtill berättade respondent H att de mest framgångsrika redovisningsbyråerna inom digitalisering kommer kunna konkurrera och överleva på marknaden.

4.2 Digitaliseringens påverkan på arbetssätt

Samtliga respondenter berättade att det inom redovisningsbranschen finns flera digitala program som underlättar för redovisningskonsulters arbetssätt och för kunder. Respondent M berättade att om hen jämför hur en redovisningskonsult arbetade förr, innan digitaliseringen, med hur redovisningskonsulter arbetar i dagsläget är skillnaden som natt och dag. Respondent B samt respondent C förklarade att digitaliseringen har gjort att arbetet har gått över till molntjänster och att det inte finns några papper kvar. Vidare förklarade flertal respondenter att redovisningskonsulter förr var tvungna att utföra arbetet fysiskt på en redovisningsbyrå, men att de nu med digitala system kan arbeta var som helst, närsomhelst och hursomhelst - förutsatt att personen har internetuppkoppling. Därtill förklarade respondent C och respondent L att digitala system möjliggör att de kan arbeta var som helst, vilket var fördelaktigt under covid-19 pandemin då redovisningskonsulter kunde arbeta hemifrån.

Samtliga respondenter talade för att de tekniska verktygen har haft en positiv påverkan då de har effektiviserat arbetssätten. Respondenterna berättade att de främst använder Fortnox och Hogia som är ledande på marknaden. Respondenterna förklarade Fortnox som ett webbaserat affärsprogram, där all bokföring genomförs digitalt genom att programmet läser av fakturor automatiskt. Därtill förklarade respondenterna att Hogia är ett digitalt program som upprättar bokslut automatiskt. Respondent C förklarade dessutom att samtliga digitala program som används i byrån är integrerade med varandra vilket gör arbetet enklare för redovisningskonsulterna.

Flera respondenter berättade att de, med hjälp av digitala verktyg, kan arbeta med kunder på helt andra orter än var de själva är verksamma, då all information finns tillgänglig online. Respondenterna förklarade att kunderna slipper besöka byrån, ifall de exempelvis ska lämna in kvitton, då de kan använda digitala appar som skannar kvitton och fakturor, som sedan tillgängliggörs för redovisningskonsulterna digitalt. Vidare förklarade respondenterna att kunderna kan komma i kontakt med redovisningskonsulterna genom ett telefonsamtal eller genomföra möten via Teams, vilket gör att bägge parter kan befinna sig på olika platser.

Flera respondenter betonade att användningen av digitala verktyg leder till att det blir mindre pappersarbete, vilket därmed gör att det blir mindre att hålla koll på. Detta genom att all information numera finns tillgänglig i olika digitala program, vilket leder till att redovisningskonsulterna slipper ta fram alla fysiska pärmar och papper när de arbetar med kunderna. Vidare förklarade flertal respondenter att det finns sårbarhet i att använda sig av digitala system, där respondent G förklarade att om wifi ligger nere går det inte att utföra arbetet. Respondenterna menade att de är sårbara ifall internet ligger nere, då allt arbete kommer att stanna upp och betonade att de förlitar sig på att ha nätuppkoppling i sitt arbete. Vidare berättade respondent N att de dessutom är sårbara eftersom de är beroende av sina datorer, vilket gör att de inte kan arbeta med papper och penna då all information endast är tillgänglig på nätet eller i olika digitala program.

Därtill berättade samtliga respondenter att majoriteten av alla arbetsuppgifter utförs digitalt, förutom om kunden är en "papperskund". Detta förklarade respondenterna som en kund som föredrar att arbeta manuellt och därmed kommer in med fysiska kvitton och fakturor i pärmar.

Samtliga respondenter berättade att de flesta kunder vill ha ett så stort antal automatiserade processer som möjligt medan andra fortfarande föredrar att arbeta på ett mer traditionellt sätt med papper och pärmar. Därtill förklarade flertalet respondenter att de försöker automatisera en så stor del av arbetsprocesserna som möjligt och försöker få sina papperskunder att bli alltmer digitala. Respondenterna förklarade att genom att ha ett så stort antal automatiserade arbetsprocesser som möjligt slipper de det manuella arbetet, i form av att sortera kvitton samt fakturor i pärmar eller bokföra verifikationer manuellt.

Respondent M berättade att användningen av digitala verktyg underlättar i situationer där kunder ringer redovisningsbyrån och ber dem att utföra ett ärende som hade tagit en kvart att utföra manuellt, men med hjälp av de digitala verktygen kan genomföras på tio sekunder. Därutöver berättade en annan respondent att:

“Om jag förut skulle vilja jobba med bokföringen hos två eller tre olika kunder, då hade jag behövt hämta de pärmarna, kolla upp de siffrorna och bläddra där, medan jag nu gör det genom ett klick på datorn”

(Respondent B)

Samtliga respondenter förklarade att digitaliseringen har underlättat arbetet i stor utsträckning genom tidsbesparing och gjort arbetet smidigare. Respondent F och respondent J berättade att digitaliseringen har effektiviserat arbetet och att det medför en känsla av trygghet då det tar bort den mänskliga faktorn i att utföra arbetet fel. Respondent D och respondent N motsäger sig till detta påstående då de förklarade att programmen inte är felfria och att de kontinuerligt får korrigera avvikelser manuellt. Respondent D förklarade att hen aldrig har arbetat så mycket som i dagsläget, då det blir mycket fel i bokföringen när den genomförs automatiskt med digitala verktyg.

Flertal respondenter förklarade att en utmaning med yrkesrollen uppstår i situationer där de digitala programmen gör fel, vilket kunden reagerar på. Respondenterna berättade att de inte kan skylla ifrån sig på systemen eller besvara frågor kring var och varför avvikelser har skett. Enligt respondenterna har detta därmed resulterat i att kunderna blir osäkra, då det framstår som att redovisningskonsulterna inte har koll på sitt arbete. Respondent N berättade att kunderna har trott att de digitala verktygen ska fungera bättre, när de sedan har sett att det blivit 70% fel har flera av dem blivit förvånade. Respondenten berättade att vissa kunder därmed blivit negativt inställda till digitaliseringen och att de inte står ut när det inte blir rätt. Respondent D och respondent N förklarade att det är flera kunder som är skeptiska och negativt inställda till de digitala verktygen då det inte har fungerat. Respondent D berättade att hen har märkt att kunder har börjat bli tveksamma till de digitala verktygen och betonar att det inte finns verktyg som har förmågan att ersätta en människa.

Respondent G och respondent H berättade att de endast använder de digitala programmen som ett hjälpmedel, då de är medvetna om att programmen inte är felfria och därmed kontrollerar allt material för att inte förlora förtroendet bland sina kunder. Därtill förklarade flertal respondenter att det är enkelt för kunderna att välja bort dem som redovisningskonsult mot konkurrerande redovisningsbyråer. Respondenterna belyste att kunderna kan förlora förtroendet för redovisningsbyrån, om byrån implementerar digitala verktyg som inte fungerar i praktiken. Respondenterna betonade att det därmed är viktigt att tänka igenom beslut att implementera digitala verktyg, då de inte kan riskera att göra något fel eftersom kunderna enkelt kan byta ut dem.

Flera respondenter lyfte fram att de i framtiden tror att digitaliseringen kommer att underlätta ännu mer i arbetssätten då programmen kommer att utvecklas alltmer. Vidare betonade respondenterna att det finns en ovisshet kring redovisningskonsulters yrkesroll i framtiden. Respondenterna förklarade att de inte anser att yrkesrollen är i hot av att ersättas av digitala verktyg, då expertisen som människan besitter alltid kommer att vara behövande. Respondent K ansåg däremot att verktygen utgör ett hot mot yrkesrollen, då de framsteg som AI påvisat den senaste tiden indikerar att tekniken kommer att ersätta och ta över stora delar av yrkesrollen. Samtliga respondenter förklarade att den ökade automatiseringen väcker funderingar kring syftet med redovisningskonsulter, där en respondent berättade:

“Vad ska jag lägga tiden på då eller vad är meningen att jag är här om allt ska vara digitalt och ske automatiskt, vad blir liksom min roll i det hela?”

(Respondent F)

4.3 Digitaliseringens påverkan på arbetsuppgifter

Samtliga respondenter berättade att digitaliseringen har haft stor påverkan på de arbetsuppgifter som redovisningskonsulter har. Flera respondenter berättade att de digitala systemen underlättar en stor del av redovisningskonsulters arbetsuppgifter då arbetsprocessen har förkortats. Respondenterna förklarade att processen att leta efter pärmar och bokföra transaktioner manuellt har automatiserats genom digitala program, vilket har lett till att redovisningskonsulterna i stället kan lägga ner tid på andra arbetsuppgifter. Flera av respondenterna menade att de ser positivt på förändringen då de digitala systemen är tidseffektiva och smidiga, medan respondent D motsatte sig detta. Respondent D berättade att digitaliseringen enbart har medfört ytterligare stress kring hens arbetsuppgifter. Därtill förklarade respondent D att ett stort antal redovisningskonsulter anser att användningen av digitala verktyg har underlättat arbetsuppgifterna, men att hen snarare har fått mer arbetsuppgifter på ett negativt sätt. Respondenten förklarade att hen måste göra om fakturor, då de digitala programmen inte klarar av det, vilket respondenten menade leder till dubbelarbete hela tiden och berättade vidare:

“Dels så ska jag granska fakturan, sedan ska jag gå in och kolla av att systemet har läst rätt. Detta har gjort att jag har fått så mycket mer jobb och kunder vill ju inte betala mer så hur ska jag förklara för dem? Nej, men vi har digitaliserat det här men det har ändå blivit mycket sämre.”

(Respondent D)

Respondent D sade att innan var det hen som bestämde hur bokföringen skulle utföras men att arbetsuppgifterna numera består av att kontrollera att maskinen har utfört det rätt. Respondent N styrker respondent Ds påstående om att digitaliseringen har lett till mer arbete. Digitaliseringen har enbart medfört, enligt respondenterna D och N, ytterligare arbete som hade kunnat undvikits om arbetsuppgifterna hade utförts manuellt. Därtill betonar respondenterna D och N att de hade föredragit att arbeta manuellt snarare än med digitala verktyg.

Flertalet respondenter är eniga om att digitaliseringen har lett till att arbetsuppgifter både har tillkommit samt försvunnit. Respondent D belyste att det som tillkommit är kontroll och avstämning medan det som har försvunnit är att behovet av att ha pappren i handen. Respondent

D uppgav att kontrollen har fått en mer betydande roll i arbetet, att stämna av att de digitala verktygen har utfört arbetet korrekt. Respondent J berättade att digitaliseringen har automatiserat enklare arbetsuppgifter helt, vilket har lett till försvinnande av arbetsuppgifter som tidigare utförts manuellt. Flera respondenter menade snarare att det inte är några arbetsuppgifter eller moment som har försvunnit utan bara att automatiseringen har förkortat arbetsprocessen. Respondent F förklarade detta som att bokföringen numera utförs av digitala verktyg samt att de inte prickar av samtliga verifikationer för hand, vilket har reducerat arbetsprocessen.

Samtliga respondenter redogjorde för att kundrådgivning är ett arbetsmoment som har utökats till följd av digitaliseringen. Flertalet respondenter menade att automatiseringen av enklare arbetsuppgifter lett till att redovisningskonsulter har mer tid över för rådgivning. Respondenterna förklarade att eftersom de sparar tid från de manuella arbetsuppgifterna, kan de använda tiden till att fokusera på kunden, ge rådgivning till kunden och skapa en stark kundrelation. Respondent H berättade att rådgivning har varit ett område som kunden inte har vetat om att de har behövt i samma grad som de gör i dagsläget, vilket därmed har utvecklat området. Därtill förklarade en respondent:

"I och med att det är mer digitaliserat så vill kunden helt enkelt ha lite mer rådgivning istället och det är det de känner att de vill betala för, då många tänker att bokföring kan ju alla lära sig"

(Respondent C)

Respondent G lyfte att yrkesrollen har förändrats på så vis att yrkesrollen har gått från att vara en redovisningskonsult till att vara en managementkonsult. Därtill förklarade flera respondenter att deras redovisningsbyrå numera konstant ger tips och rådgivning för att skapa mervärde för kunden, i hopp om att sticka ut på marknaden, då samtliga redovisningsbyråer i branschen arbetar på samma sätt till följd av digitaliseringen. Därtill betonade samtliga respondenter att kundrådgivning är ett område som inte passar in i automatiseringen. Respondenterna förklarade att kundkontakt är väsentligt i yrkesrollen och att det är ett moment som inte kan ersättas av digitala verktyg. Vidare berättade flertal respondenter att svårigheten med digitaliseringen är att ett stort ansvar hamnar på dem som redovisningskonsulter, då kunderna inte har kunskap om de digitala verktygen. Respondenterna förklarade att digitaliseringen har resulterat i att de behöver ta hand om kunderna på ett annat sätt, genom att de är anträffbara hela tiden för att besvara kundernas frågor.

Flera respondenter redogjorde att det har tillkommit nya digitala program och system som har som syfte att ersätta redovisningskonsultens roll, då de uppmanar kunderna att utföra sin bokföring och årsredovisning själva. Respondenterna berättade att kunderna numera har börjat ställa högre krav på dem som redovisningskonsulter, till följd av uppkomsten av dessa program. Detta genom att kunderna förväntar sig att de ska utföra ett bättre arbete än de automatiska bokföringsprogrammen, som kunderna kan ersätta redovisningskonsulten med.

Samtliga respondenter förklarade att i takt med att digitaliseringen utvecklas, kommer yrkesrollen i framtiden att förändras. Flertal respondenter berättade att redovisningskonsulter i framtiden kommer att arbeta närmare kunden, i form av ökad rådgivning och kundkontakt. Därtill förklarade respondenterna att redovisningskonsulter i framtiden kommer arbeta med att förbättra kundernas verksamheter, i stället för att arbeta med administrativa uppgifter. Flera respondenter talade för att behovet av redovisningskonsulter kommer att förbli oförändrat trots

ökad automatisering. Dessa respondenter förklarade att digitaliseringen kommer att förändra arbetsuppgifterna, där rådgivning kommer att utgöra en större roll, men att digitaliseringen inte utgör något hot mot hela yrkesrollen. Respondent D uppgav att det inte finns några maskiner som kan utföra arbetet så pass bra att redovisningskonsulter försvinner. Enligt respondent D kommer vissa arbetsuppgifter utgå, såsom att bokföra manuellt men detta leder enbart till att redovisningskonsulter upptar andra arbetsuppgifter såsom att kontrollera att arbetsuppgifterna utförs rätt av systemen.

Enligt respondent C kommer behovet av redovisningskonsulter alltid att finnas, då det alltid kommer finnas företag som behöver hjälp med sin redovisning, bokslut, skattedeklarationer samt rådgivning. Redovisningskonsulter kommer i framtiden, enligt respondenten, att agera som ett "bollplank" gentemot kunden vilket gör att behovet av dem enbart kommer att öka i framtiden. Fåtal respondenter talade för att digitaliseringen i framtiden kan utgöra ett hot mot redovisningskonsultens yrkesroll. Respondenterna sade att automatiseringen av arbetsuppgifter gör sig av med den mänskliga faktorn och att digitala system därav kan komma att föredras över redovisningskonsulter. Respondenterna förklarade att detta därmed kan resultera i ett minskat behov av redovisningskonsulter.

4.4 Digitaliseringens påverkan på kompetenser

Samtliga respondenter förklarade att det blivit viktigare, i takt med digitaliseringen, att utveckla nya kompetenser dels för att för att anpassa sig till digitaliseringen, dels för att anpassa sig till kundernas förändrade behov. Flera respondenter berättade att ett sinne för siffror, IT-kunskap, analytisk förmåga, lyhördhet och social förmåga är väsentliga kompetenser som redovisningskonsulter måste inneha. Vidare berättade respondent H att hen har stött på annonser där revisions- och redovisningsbyråer efterfrågar medarbetare med teknisk bakgrund. Respondenten betonade att teknisk kompetens därmed är viktigt att besitta då omvärlden, men även redovisningsbranschen, blir alltmer teknisk och digitaliserad. Dessutom berättade flera respondenter att kraven på att bli bättre med kundrådgivning och kundkontakt har ökat. Detta då användningen av digitala verktyg har ersatt repetitiva och tidskrävande bokföringsuppgifter, vilket gjort att kundrådgivning blivit den mest framträdande arbetsuppgiften enligt respondenterna.

Därtill förklarade flertal respondenter att det är viktigt för redovisningskonsulter att inneha analytisk förmåga och sinne för siffror, då arbetsuppgifterna numera består av att analysera materialet som programmen har producerat och korrigera avvikelser som uppstår. Flera respondenter uppgav även att digitaliseringen har resulterat i att redovisningskonsulter behöver vara kunniga inom de olika digitala verktygen för att kunna utföra arbetet. Respondent B berättade att redovisningskonsulter förr bara behövde kunna redovisning medan redovisningskonsulter i dagsläget måste lära sig att navigera igenom de olika digitala systemen, vilket kan ta lång tid att lära sig.

Flera respondenter förklarade att digitaliseringen, som lett till att redovisningskonsulter jobbar närmare kunderna, har resulterat i att kunderna ställer högre krav och en utmaning därmed har blivit att leva upp till detta. Respondenterna menade att de konstant måste hålla sig uppdaterade kring nya lagstiftningar, regler och redovisningsnyheter för att få kunskap om samtliga områden och på så sätt leva upp till samhället och kundernas krav.

Vidare redogjorde flertal respondenter att det är väsentligt för redovisningskonsulter att ha förståelse och besitta kunskaper kring bokföringens grunder trots att verktygen upprättar siffror

och rapporter automatiskt. Detta då de digitala programmen kan göra fel och att det kan uppstå avvikelser i rapporterna. En respondent berättade att:

“Nyexaminerade redovisningskonsulter kommer ut på marknaden och har inte en förståelse för bokföringen eftersom du bara trycker på enter och sedan trollar programmen ihop allt”

(Respondent I)

Flera respondenter förklarade att kompetenserna kring bokföring och redovisning har försämrats till följd av digitaliseringen, då konsulter förlitar sig på de digitala systemen i stor utsträckning. Respondenterna berättade att förr, när redovisningskonsulter arbetade utan digitala verktyg, hade redovisningskonsulter bättre koll eftersom de behövde besitta all kunskap själva. Respondenterna förklarade vidare att nyexaminerade redovisningskonsulter, i dagsläget, kommer in i branschen och förlitar sig på att de digitala systemen ska utföra arbetet. Därmed betonade respondenterna att kunskap om redovisning och ekonomi är en viktig kompetens som alla redovisningskonsulter behöver besitta, oavsett hur länge redovisningskonsulten har arbetat inom yrket. Därutöver förklarade flera respondenter att det är viktigt för redovisningskonsulter att ha arbetat med yrket i ett tag, vilket en respondent berättade som:

“Jag tror att du måste ha jobbat några år för att ens gå in i det digitala, för kan du inte det manuella så kan du inte förstå vad som händer i det digitala”

(Respondent M)

Samtliga respondenter förklarade att redovisningskonsulter kommer behöva utveckla nya kompetenser, för att kunna anpassa sig till digitalisering i framtiden. Respondenterna förklarade att analytisk förmåga, IT-kunskap, noggrannhet och ett sinne för siffror är kompetenser som är viktiga att besitta i framtiden. Detta då de digitala programmen kommer att automatisera ännu mer arbetsuppgifter och redovisningskonsulters yrkesroll därmed kommer att övergå till att analysera siffror i finansiella rapporter. I takt med att rådgivningen och kundkontakten kommer öka i framtiden menar samtliga respondenter att redovisningskonsulter därmed måste inneha gott kundbemötande, förståelse för kunderna och social förmåga. Vidare betonade respondenterna att djup kunskap inom redovisning kommer vara väsentligt i framtiden, för att kunna rådgöra kunderna på bästa möjliga sätt.

4.5 Sammanfattning av empiri

Studiens empiri presenteras utifrån de fyra kategorierna; digitaliseringens påverkan på verksamheter, digitaliseringens påverkan på arbetssätt, digitaliseringens påverkan på arbetsuppgifter samt digitaliseringens påverkan på kompetenser. Det empiriska materialet är resultatet av 14 semistrukturerade intervjuer utförda med redovisningskonsulter verksamma runtom i Sverige.

Samtliga respondenter berättade att digitaliseringen inom redovisningsbranschen har haft stor påverkan på redovisningsbyråer och deras verksamheter. Detta då de digitala programmen har effektiviserat arbetet, genom automatisering, vilket lett till att verksamheter sparat tid och pengar. Respondenterna i studien lyfte att automatiseringen av till exempel bokföringen har bidragit till en ökad lönsamhet för verksamheterna då de sparar pengar på lägre personalkostnader eftersom de inte behöver lika stort antal anställda. Empirin visade att utvecklingen av digitaliseringen i redovisningsbranschen skett till följd av att företag tar efter

omvärlden i utvecklingen. Respondenterna menade att flertal redovisningsbyråer digitaliserar sin verksamhet, vilket gör att andra byråer också behöver göra det för att hänga med i utvecklingen och vara relevanta på marknaden. Implementeringen av digitala verktyg särskiljer sig däremot mellan stora och små redovisningsbyråer, då mindre byråer varken har tid eller resurser till att implementera digitala verktyg.

Utifrån kategorin digitaliseringens påverkan på arbetssätt visar resultatet i studien att det inom redovisningsbranschen finns flera digitala program som underlättar för redovisningskonsulters arbetssätt. Digitaliseringen har resulterat i att arbetet har övergått till molntjänster, digitala system, vilket möjliggjort att redovisningskonsulter kan arbeta var som helst, närsomhelst samt hursomhelst - förutsatt att personen har internetuppkoppling. Respondenterna redogjorde att detta medfört viss sårbarhet då redovisningskonsulterna är beroende av sina datorer och eftersom internetuppkoppling är nödvändigt kommer allt arbete att stå still om internet ligger nere. Trots sårbarheten, redogjorde flera respondenter i studien att de sett positivt på digitaliseringens påverkan på arbetssätt då det effektiviserat, underlättat samt gjort arbetssätten smidigare. Empirin visade att en del kunder föredrar att ha ett så stort antal automatiserade processer som möjligt, medan andra fortfarande föredrar att arbeta på det mer traditionella sättet med papper och pärmar.

Respondenterna sade att digitaliseringen har haft stor påverkan på de arbetsuppgifter som redovisningskonsulter har. Enligt en del respondenter i studien har digitaliseringen underlättat redovisningskonsulters arbetsuppgifter i stor utsträckning eftersom arbetet automatiserats. Det fanns dock respondenter som motsatte sig detta och i stället menade att digitaliseringen enbart lett till ett försvårande av arbetsuppgifter. Respondenterna menade att det tillkommit arbete, såsom att stämma av att systemet utfört arbetet korrekt, vilket hade kunnat undvikits om arbetet utförts manuellt. Samtliga respondenterna talade för att digitaliseringen har lett till att arbetsuppgifter har förändrats respektive försvunnit däremot har arbetsområden såsom rådgivning utökats.

Empirin visade att digitaliseringen har lett till att det har blivit viktigare att utveckla nya kompetenser för att anpassa sig till digitaliseringen samt kunderna. Respondenterna menade att arbetet numera går ut på att analysera materialet som de digitala verktygen producerar, därav är det viktigt att inneha analytisk förmåga, sinne för siffror samt IT-kunskaper. Det empiriska materialet visade att kompetenser försämrats till följd av digitaliseringen då konsulter förlitar sig på de digitala systemen i stor utsträckning. Därtill berättade respondenterna att redovisningskonsulter kommer behöva utveckla sina kompetenser för att kunna anpassa sig till en ökad digitalisering i framtiden.

5 Diskussion och analys

I studiens femte kapitel diskuteras samt analyseras studiens framförda resultat. Det framförda resultatet diskuteras i relation till tidigare forskning genom att motiveras, ta ställning till, sammanfattas samt ifrågasätts. Därtill analyseras empirin utifrån den teoretiska referensramen för att tolka, jämföra och förklara företeelserna som framkommit i det empiriska materialet. Kapitlet utformas utifrån strukturen för empirikapitlet och de fyra kategorierna. Diskussionen och analysen utgår från studiens syfte och forskningsfråga: Vilka möjligheter och utmaningar har digitaliseringen medfört för redovisningskonsulter och deras verksamheter?

5.1 Digitaliseringens påverkan på verksamheter

Empirin påvisar att redovisningsbyråerna implementerar digitala verktyg då samhället i stort är på väg mot att digitaliseras och att byråerna därmed digitaliserar sin verksamhet för att hänga med i samhällsutvecklingen. Detta kan förklaras med hjälp av legitimitetsteorin som menar att organisationer strävar efter att bedriva sin verksamhet utifrån de normer som finns i samhället (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 343). Därtill kan det empiriska materialet förklaras av institutionell teori, som menar att organisationer anammar idéer om förändring till följd av trenden i samhället (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 5). I detta avseende kan trenden i samhället anses vara digitalisering och användning av digitala verktyg, vilket redovisningsbyråer därmed anpassar sig till.

Respondenterna redogör att redovisningsbyråer implementerar digitala verktyg till följd av att det efterfrågas av både samhället och kunderna. Detta kan förklaras av institutionell teori som menar att sättet som organisationer bedriver sin verksamhet på, är ett resultat av omgivningens påverkan (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 12). Institutionell teori menar att organisationer ökar sin legitimitet och överlevnadsförmåga genom att implementera aktuella processer och strukturer (Meyer & Rowan 1977). Utöver institutionell teori, redogör legitimitetsteorin att en organisations fortsatta framgång är beroende av att den uppfattas som att den bedrivs enligt samhällets förväntningar och därmed anses vara legitim (Deegan 2019). Eftersom digitaliseringen främjas och efterfrågas av samhället och kunderna kan implementering av digitala verktyg leda till ökad legitimitet för redovisningskonsulters verksamheter. Detta kan därmed utgöra en möjlighet för dem, då verksamheten ökar sin överlevnadsförmåga. Användningen av digitala verktyg medför ytterligare möjligheter för redovisningskonsulter och deras verksamheter, då byrån uppfattas som attraktiv och därmed lockar till sig kunder. En orsak till detta kan vara att användning av digitala verktyg resulterar i att kunderna sparar tid och pengar och därmed drar sig till redovisningsbyråer som främst använder sig av digitala verktyg.

Det framgår i det empiriska materialet att flertalet redovisningsbyråer digitaliserar sin verksamhet i dagsläget samt att konkurrenstryck är en av anledningarna till att redovisningsbyråer implementerar digitala verktyg. Respondenterna förklarar att redovisningsbyråer i dagsläget skryter om hur digitaliserade de är, vilket resulterar i att andra byråer blir pressade till att implementera de digitala verktygen för att hänga med i utvecklingen och förbli relevanta. Detta kan förklaras av institutionell teori som menar att organisationer tenderar att adoptera och implementera processer och strukturer som upplevs som socialt accepterade för att bemöta extern press (Carpenter & Feroz 2001; Tolbert & Zucker 1983). Den externa pressen i detta fall är att byråerna som digitaliserar sig, skryter om det och marknadsför det som en konkurrensfördel, vilket därmed leder till att andra byråer blir tvingade till att

digitalisera sin verksamhet för att inte hamna i skymundan. Detta kan dessutom förklaras av institutionell teori som menar att organisationer tenderar att influeras av andra organisationer om hur de ska bedriva sin verksamhet (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 5).

Empirin visar även att redovisningsbyråer implementerar digitala verktyg utefter att andra byråer påvisat resultatrikt och därmed vill efterlikna dessa. Utifrån den teoretiska referensramen kan detta förklaras av mimetisk isomorfism, som menar att företag kopierar och imiterar företag som påvisat framgångsrika resultat för att själva framstå som legitima (DiMaggio & Powell 1983). Genom att vara lika andra organisationer inom fältet, menar institutionell teori även att organisationer lättare uppfattas som legitima och aktningvärda (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 82). Dessutom menar institutionell isomorfism att organisationer genom att ha lika form som motsvarande organisationer, kommer att vara framgångsrika och överleva (ibid. s. 67). Möjligheterna för redovisningskonsulter och deras verksamheter blir således genom att imitera andra framgångsrika byråer, att de framstår som legitima och därmed ökar sin överlevnadsförmåga. Det ska dock tas i beaktning att institutionell teori även menar att organisationer som mestadels imiterar andra organisationer inte har konkurrensfördelar (DiMaggio & Powell 1983). Därmed kan utmaningar uppstå för de redovisningsbyråer som mestadels imiterar andra framgångsrika byråer, då den egna byrån inte kommer att inneha konkurrensfördelar.

Vidare fastställer empirin att utmaningar kan förekomma ifall redovisningskonsulterna inte hänger med i den digitala utvecklingen. Utmaningarna utgörs av att verksamheten kan gå miste om sitt förtroende, byrån kan förlora kunder samt att verksamhetens rykte kan försämrats, då respondenterna förklarade att samhället och kunderna förväntar sig att redovisningsbyråerna ska vara digitaliserade. Detta kan förklaras med hjälp av tvingande isomorfism som menar att institutioner tvingas följa informella krav i form av traditioner och normer som uppfattas som legitima (DiMaggio & Powell 1983). I detta fall kan det anses vara kravet att en organisation ska vara digitaliserad. Därtill menar tvingande isomorfism att de organisationer som följer kraven framstår som legitima, medan de som bryter mot kraven bestraffas och förlorar sin legitimitet (ibid.). Även detta kan förklara studiens empiriska material samt utmaningen, att redovisningsbyråer som inte följer digitaliseringens utveckling bestraffas genom att de förlorar kunder och går miste om sitt förtroende. Empirin kan även förklaras i enlighet med legitimitetsteorin och konceptet om det sociala kontraktet mellan en organisation och samhället som organisationen verkar i. Legitimitetsteorin hävdar att ifall en organisation inte bedriver sin verksamhet enligt samhällets förväntningar, kommer organisationen bli bestraffad och få sitt kontrakt återkallat i form av att konsumenterna minskar eller slutar efterfråga företagets tjänster (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 355). Vår studie påvisar att ifall redovisningsbyråerna inte följer digitaliseringens utveckling, kommer de gå miste om sina kunder samt att kunderna kommer sluta efterfråga byråns tjänster, då det är dyrare för kunderna att betala för redovisningstjänster som utförs manuellt.

Det empiriska materialet visar att digitaliseringen drivs av de större redovisningsbyråerna, då de har resurserna att implementera och utveckla digitala verktyg. Konkurrenstrycket från de större redovisningsbyråerna som driver på digitaliseringen kan utgöra en utmaning för mindre redovisningsbyråer eller för de redovisningskonsulter som driver egen byrå. Detta beror på att de inte har tid, kapital eller resurser till att utveckla och implementera digitala verktyg i samma utsträckning som de stora redovisningsbyråerna i branschen. Legitimitetsteorin menar att legitimitetsgap kan uppstå ifall organisationer förändrar sig i långsammare takt än vad samhället förväntar sig av dem (Deegan 2014, s. 349). Därmed kan vi identifiera att en utmaning, i form av legitimitetsgap, kan uppstå för mindre redovisningsbyråer. Detta på grund av att de inte har

resurserna att implementera digitala verktyg, vilket kan leda till att de hamnar i efterkälke i den digitala utvecklingen. Detta kan småningom leda till att redovisningsbyråer förlorar kunder, eftersom de inte kan leva upp till kundernas förväntningar om att ha en digital verksamhet.

Empirin fastställer att digitaliseringen resulterat i att redovisningsbyråer inte kan arbeta på det gamla sättet, med manuella arbetsmetoder, utan måste implementera digitala verktyg och följa digitaliseringens utveckling. Detta kan betraktas som en utmaning då en organisation, utifrån legitimitetsteorin slutar uppfattas som legitim ifall samhällets förväntningar förändras, men organisationen bedriver sin verksamhet på samma sätt som den alltid har gjort (Deegan 2002; Deegan 2014, s. 349). Även institutionell teori menar att organisationer som inte anammar tekniska lösningar som framstår som moderna, kommer även de från omgivningen att få svårigheter att betraktas som legitima (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 66).

Vidare tyder det empiriska materialet på att en utmaning med digitaliseringen är att det ställer höga krav på redovisningskonsulter att hänga med i utvecklingen i omvärlden och anpassa sig till de förändringar som sker. Enligt respondenterna blir följden av att de inte anpassar sig till den digitala utvecklingen att kunder tappar förtroende för byråer vilket resulterar i att byråerna går miste om kunder. Detta kan förklaras av legitimitetsteorin som menar att legitimitet är dynamiskt och att samhället kontinuerligt utvärderar organisationers verksamhet mot ständigt förändrande förväntningar (Deegan 2014, s. 349). När samhällets förväntningar förändras måste organisationerna också förändras för att legitimitetsgap inte ska uppstå (ibid. s. 349). Därtill menar legitimitetsteorin att eftersom samhällets förväntningar förändras över tid måste organisationer vara lyhörda till nuvarande och framtida förändringar i samhället som de verkar i (ibid. s. 349).

Respondenterna belyser att redovisningsbyråer, förutom att digitalisera sin verksamhet, behöver erbjuda tjänster som digitaliseringen inte kan lösa för att särskilja sig på marknaden. Som nämnt kan detta förklaras av institutionell teori, som menar att organisationer som mestadels imiterar andra organisationer inte innehar konkurrensfördelar (DiMaggio & Powell 1983). En utmaning, på sikt, kan därmed bli att redovisningskonsulter och deras verksamheter måste finna ett sätt att särskilja sig på marknaden, då redovisningsbyråer blir alltmer lika till följd av digitaliseringen. Detta kan medföra svårigheter då det inte alltid är enkelt för företag att särskilja sig på marknaden. Att vara innovativ och kreativ som företag kräver både resurser och kapital vilket kan utgöra en utmaning för i synnerhet små redovisningsbyråer, som inte har lika mycket resurser och kapital som de större.

Empirin fastslår att digitaliseringen har stor påverkan på redovisningskonsulter och deras verksamheter. Det empiriska materialet påvisar att implementering av digitala verktyg och program i en redovisningsbyrå leder till högre effektivitet, ökad lönsamhet och kostnadsbesparingar, vilket går i linje med tidigare forskning (Bisht et al. 2022; Coman et al. 2022; Kruskopf et al. 2020; Moll & Yigitbasioglu 2019; Quattrone 2016). Möjligheterna som de digitala verktygen ger upphov till är att redovisningskonsulter kan ägna tid åt mer vinstdrivande arbetsuppdrag samt att tiden som spenderas på varje uppdrag blir mindre, vilket följaktligen leder till att verksamheten blir mer tidseffektiv och lönsam.

Kitay och Wright (2007) förklarar att en begränsning med konsulter arbetsroll är att bedriva en lönsam verksamhet. Således kan digitaliseringen anses vara en möjlighet för redovisningskonsulter eftersom användningen av digitala verktyg leder till att verksamheterna blir mer lönsamma och effektiva. Därtill påpekar respondenterna att digitaliseringen leder till att byråerna inte är i behov av att rekrytera lika många medarbetare längre. Detta är en möjlighet

då det leder till reducerade kostnader för redovisningsbyråerna men kan även utgöra en utmaning för redovisningskonsulter då arbetsmöjligheterna kan minska. Detta är förenligt med studien gjord av Marrone och Hazelton (2019) som menar att negativa effekter av digitaliseringen är mindre arbetsmöjligheter för de yrkesverksamma då arbetsuppgifterna automatiseras och försvinner.

Tidigare forskning fastslår att företag integrerar digitala verktyg i sin verksamhet efter vad som anses vara acceptabelt i samhället (Agyekum & Singh 2018). Detta är förenligt med studiens empiri då samtliga respondenter förklarar att redovisningsbyråer digitaliserar sin verksamhet till följd av att samhället i stort är på väg att digitaliseras. Som tidigare nämnt tyder det empiriska materialet på att konkurrenstryck leder till att redovisningsbyråerna implementerar digitala verktyg. Detta överensstämmer med studien utförd av Low et al. (2022) som menar att konkurrenstryck kan leda till att organisationer blir pressade till att adoptera digitala tekniker. Därtill belyser respondenterna i vår studie att redovisningsbyråer implementerar digitala verktyg för att konkurrera på marknaden samt för att öka sina marknadsandelar. Guilin, Hladika och Valenta (2019) fastslår i sin studie att digitaliseringen har haft en påverkan på företags konkurrensfördelar. Respondenterna i vår studie instämmer med detta samt menar vidare att användningen av digitala verktyg ger redovisningsbyråer konkurrensfördelar. Konkurrensfördelarna kan förklaras av att kunder eftersträvar tids- och kostnadseffektivitet, vilket byråer som implementerar digitala verktyg kan erbjuda. Detta då respondenterna tydliggör att kunder tenderar att spara tid och pengar till följd av att byrån använder sig av digitala verktyg. Därmed kan byråer som implementerar digitala verktyg bli mer eftertraktade än de byråer som använder sig av manuella arbetsmetoder.

Empirin visar att digitaliseringen drivs av de större redovisningsbyråerna och att de ligger i framkant, vilket ger dem konkurrensfördelar då de har mer tid, kapital och resurser än små redovisningsbyråer. De små redovisningsbyråerna blir därmed sårbara och pressade att implementera digitala verktyg. Tidigare forskning fastslår även att det främst är mindre konsultbolag som har begränsningar att bedriva en effektiv verksamhet, då konkurrenstrycket och kundkraven är större (Kitay och Wright 2007). Därmed kan utmaningen för konsulter, att bedriva en effektiv verksamhet, anses förstärkts för mindre redovisningsbyråer på grund av konkurrenstrycket som uppstått till följd av digitaliseringen. Vidare tyder det empiriska materialet på att de större redovisningsbyråernas strävan efter att vara helt digitala leder till att de sätter en ny standard i branschen. Detta går i linje med studien utförd av Juusola och Srouji (2022) som menar att företag kan vara banbrytande i branschen genom att implementera digitala verktyg. En möjlighet för de stora redovisningsbyråerna blir därmed, genom att implementera och utveckla digitala verktyg, att de ökar sina marknadsandelar och konkurrensfördelar. Å andra sidan blir de små redovisningsbyråerna pressade att implementera de digitala verktygen och innehar därmed inga konkurrensfördelar, då de mestadels imiterar andra framgångsrika byråer.

Respondenterna lyfter att digitala verktyg kommer att behövas samt vara avgörande i framtiden och att de mest framgångsrika företagen inom digitalisering kommer överleva och konkurrera på marknaden. Detta går i linje med studien utförd av Kruskopf et al. (2020) som hävdar att de företag som inte kan hänga med i den teknologiska utvecklingen kommer försvinna. Återigen kommer resurser vara avgörande för de företag som kommer att ha möjligheter att implementera den senaste teknologin och hålla sig i fas med den digitala utvecklingen. Små redovisningsbyråer kan komma att uppleva svårigheter med att följa de stora redovisningsbyråerna i den digitala utvecklingen, vilket kan leda till att de småningom försvinner.

5.2 Digitaliseringens påverkan på arbetssätt

Empirin påvisar att AI, molntjänster och IoT har en stor påverkan på redovisningskonsulters arbetssätt då de tekniska verktygen möjliggör att konsulterna kommer ifrån papper och pärmar. Redovisningskonsulterna lyfter begrepp som AI och molntjänster, men lyfter även att all information i deras arbete finns tillgängligt digitalt, samt att de förlitar sig på att ha en internetuppkoppling och syftar därmed på IoT. Detta går i linje med tidigare studier som konstaterar att digitalisering och framväxande teknologier har haft en stor påverkan på organisationer inom redovisning- och revisionsbranschen genom förändrade arbetssätt (Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022; Yigitbasioglu, Green & Cheung 2023). Därtill påvisar även tidigare studier att de teknologier som haft störst påverkan på redovisningsområdet är AI, molntjänster och IoT (Bisht et al. 2022; O'leary 2022; Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022; Yigitbasioglu, Green & Cheung 2023).

Det empiriska materialet konstaterar att tekniska verktyg medför både möjligheter och utmaningar för redovisningskonsulters arbetssätt. Empirin lyfter att digitala system möjliggör att redovisningskonsulter kan arbeta var som helst, vilket var fördelaktigt under pandemin då de kunde arbeta hemifrån. Detta går i linje med studien utförd av Coman et al. (2022) där författarna poängterar att digitaliseringen visade sig vara nödvändig under covid-19 pandemin. Därmed har digitaliseringen medfört möjligheten att verksamheter kan fortgå oavsett vilken plats redovisningskonsulter befinner sig på. Därtill kan en möjlighet vara att redovisningskonsulter, till följd av användningen av digitala verktyg, kan öka sin kundkrets. Detta eftersom de digitala verktygen möjliggör att redovisningskonsulterna kan arbeta och kommunicera med kunder på andra orter än var de själva är verksamma.

Digitala verktyg har underlättat arbetssätten för redovisningskonsulter och utgör en möjlighet, då de har sparat tid och gjort arbetet smidigare. Empirin visar att de digitala programmen utför repetitiva bokföringsuppgifter, vilket har effektiviserat och automatiserat arbetssätten genom att konsulterna slipper utföra beräkningar manuellt med papper och pärmar. Tidigare forskning går i linje med vårt empiriska material, då Kruskopf et al. (2020) lyfter att företag gynnas av att använda sig av digitala program då systemen organiserar och bearbetar finansiell data, vilket i sin tur leder till ökad produktivitet. Vidare lyfter respondenterna att en utmaning som kan uppstå genom användningen av digitala verktyg är att redovisningskonsulter är beroende av internetuppkoppling i sitt arbete. Detta utgör en utmaning då verksamheten stannar upp ifall de inte har internet eftersom all finansiell information enbart är tillgänglig digitalt, vilket resulterar i att de inte kan utföra arbetet manuellt. Vidare kan detta påverka kunderna då tidsfördröjningar kan ske, vilket i sin tur kan leda till missnöje bland kunderna.

Moll och Yigitbasioglu (2019) påvisar att teknologier kommer att förbättra bokföringens noggrannhet. Respondenterna i vår studie lyfter att digitaliseringen medför en känsla av trygghet, då det tar bort den mänskliga faktorn i form av att redovisningskonsulter utför felaktiga beräkningar, vilket överensstämmer med Moll och Yigitbasioglu (2019). Å andra sidan motsäger vår studie Moll och Yigitbasioglu (2019), då somliga redovisningskonsulter i studien berättar att verktygen inte är felfria och att de kontinuerligt får korrigera avvikelser manuellt. De förklarar att de inte kan förlita sig på digitala verktyg då det blir mycket fel i bokföringen. Detta kan bero på redovisningskonsulternas yrkeserfarenhet, då redovisningskonsulter som har varit verksamma i flertal år har kunskapen av att upprätta bokföringen manuellt och har således upplevt övergången från papper och pärmar till digital hantering. På så vis har konsulter med längre erfarenhet en djupare förståelse för hur väl de

digitala verktygen fungerar, då de har upplevt för- och nackdelar med verktygen i förhållande till att utföra arbetsuppgifterna manuellt. Redovisningskonsulterna i vår studie kan intyga om detta, då de förklarar att konsulter med en längre yrkeserfarenhet besitter bättre förståelse av grundläggande bokföringskunskaper och kan därmed upptäcka fel i bokföringen. Detta till skillnad från konsulter med lägre erfarenhet som förlitar sig på de digitala verktygen.

Det empiriska materialet lyfter att bristerna i de digitala verktygen, i sin tur, har påverkat kunders uppfattning om digitaliseringen och att de blivit negativt inställda. Redovisningskonsulterna menar att en utmaning med yrkesrollen uppstår då de digitala programmen gjort fel, eftersom kunderna blivit osäkra på konsulternas förmåga att utföra arbetet korrekt. Kitay och Wright (2007) förklarar att en utmaning som konsult är att fastställa legitimiteten i sin kunskap och expertis för potentiella kunder. Digitaliseringen kan därmed anses ha förstärkt utmaningarna för redovisningskonsulter, eftersom kunderna ifrågasätter deras kunskaper och expertis i de fallen då verktygen utfört arbetet fel. Därtill kan detta förklaras av legitimitetsteorin, som menar att ifall en organisation inte kan bedriva sin verksamhet i enlighet med samhällets förväntningar, kommer de bestraffas (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 355). Eftersom kunderna blir skeptiska och ifrågasätter verktygen när det blir fel kan de tappa förtroendet för redovisningskonsulterna, vilket kan resultera i att de lämnar byrån då konsulterna inte lever upp till deras krav.

Empirin påvisar vidare att kundernas skepticism och negativa inställning till de digitala verktygen i arbetsprocesserna resulterar i att redovisningskonsulter måste tänka igenom beslut, då det finns stora risker med att implementera digitala verktyg. Legitimitetsteorin menar att legitimitet inte bara leder till att utomstående uppfattar verksamheten som värdefull utan även meningsfull och pålitlig (Suchman 1995). Detta kan förklara varför redovisningskonsulter överväger att implementera digitala verktyg, då verktyg som inte fungerar i praktiken kan resultera i att kunderna uppfattar byrån som meningslös och opålitlig. Vidare kan detta skada redovisningsbyråns förtroende vilket resulterar i att kunderna slutar efterfråga byråns tjänster då legitimitetsteorin redogör för att organisationer som inte kan rättfärdiga sin verksamhet, i stället bestraffas (Brown & Deegan 1998). Därtill visar empirin att redovisningskonsulterna inte kan riskera att göra fel, då det är enkelt för kunderna att byta ut dem. Detta går i linje med tidigare forskning då Kitay och Wright (2007) beskriver att konsulter är sårbara i sin roll då de är utbytbara. Därmed kan digitaliseringen anses ha förstärkt de utmaningar som redovisningskonsulter bemöter i sin yrkesroll. Detta då programmen kan utföra arbetet fel vilket gör redovisningskonsulter sårbara, då kunderna kan förlora förtroendet för verksamheten och byta ut dem mot konkurrenterna.

Tiron-Tudor, Dontu och Bresfelean (2022) konstaterar att redovisningsbranschen har möjligheter att implementera framväxande teknologier utan att det utgör ett alltför stort hot. Därtill menar Tiron-Tudor, Dontu och Bresfelean (2022) att AI inte utgör ett hot, då den mänskliga intelligensen är nödvändig för att komma fram till beslutsalternativ. Redovisningskonsulterna i vår studie förklarar att expertisen som människan besitter alltid kommer att vara nödvändig och att verktyg som AI inte utgör ett hot, vilket därmed överensstämmer med studien utförd av Tiron-Tudor, Dontu och Bresfelean (2022). Å andra sidan menar ett fåtal redovisningskonsulter i vår studie att AI kommer att ta över och ersätta stora delar av yrkesrollen till följd av de framsteg som AI påvisat den senaste tiden, vilket motsäger Tiron-Tudor, Dontu och Bresfelean (2022) studie. Detta går däremot i linje med studien utförd av Carlsson (2018) som konstaterar att digitaliseringen utgör ett hot och att forskare är oroad över att AI kommer ersätta yrken som utförs av människan. Möjligheterna i detta avseende kan vara att digitala verktyg inte utgör ett hot mot redovisningskonsulter i

framtiden, då den mänskliga intelligensen behövs för att fatta beslut. Men som empirin även påvisar kan en utmaning vara att redovisningskonsulter är i hot av att bli ersatta av de framväxande teknologierna, som därmed resulterar i att konsulterna inte kommer vara efterfrågade. Att redovisningskonsulterna i vår studie har olika uppfattningar om hur digitaliseringen kommer att påverka deras arbetsroll kan bero på hur och i vilken utsträckning digitala verktyg används på deras arbetsplats. Användandet av digitala verktyg och manuellt arbete bland större och mindre redovisningsbyråer kan skilja sig åt, vilket kan ge förklaring till konsulternas åtskiljande resonemang.

5.3 Digitaliseringens påverkan på arbetsuppgifter

Digitaliseringen inom redovisningsbranschen har medfört möjligheter såväl som utmaningar för redovisningskonsulters arbetsuppgifter. Tidigare studier lyfter att implementeringen av digitala verktyg har lett till att arbetsuppgifter har automatiserats och till följd av detta har arbetet effektiviserats (Bisht et al. 2022; Coman et al. 2022; Moll & Yigitbasioglu 2019; Quattrone 2016). Det empiriska materialet går i linje med tidigare forskning och fastslår att digitala verktyg har effektiviserat arbetsuppgifterna. Effektiviseringen av arbetsuppgifter har lett till att redovisningskonsultens arbetsprocess har förkortats, vilket i sin tur gjort att redovisningskonsulter numera kan fokusera på andra arbetsuppgifter. Empirin påvisar att digitaliseringen medfört möjligheten för redovisningskonsulter att fokusera på kundrådgivning, då enklare arbetsuppgifter automatiseras och därmed inte längre behöver utföras av redovisningskonsulten, vilket även tidigare forskning konstaterar (Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022). Detta kan i sin tur leda till att redovisningskonsulten har mer tid till att stärka kundrelationer. Möjligheten i detta avseende blir då att de ökar mervärdet vilket på lång sikt kan innebära ännu fler kunder. Detta går i linje med tidigare forskning som hävdar att en potentiell fördel med digitalisering är att det kan förbättra kundrelationer (Cardinali et al. 2022; Low et al. 2022).

Trots att det empiriska materialet tyder på att digitala verktyg automatiserat arbetsuppgifter bör det tas i beaktning att en del redovisningskonsulter i studien ställer sig mot påståendet. Redovisningskonsulterna som motsätter sig påståendet påstår att de digitala verktygen enbart försvårar arbetet då arbetsuppgifterna numera består av att säkerställa att systemet gjort rätt vilket leder till ökad arbetsbörda. Konsulterna behöver granska arbetet som verktygen producerat, samtidigt som de utför övriga arbetsuppgifter som digitaliseringen har gett upphov till som exempelvis ökad rådgivning. Därmed blir utmaningen för redovisningskonsulter en mer omfattande arbetsbörda genom att konsulterna ständigt tvingas säkerställa att siffrorna som de digitala verktygen har producerat stämmer. Värt att beakta är att redovisningskonsulterna i vår studie som lyfter att digitalisering har bidragit till ökad arbetsbörda är de konsulter med längst erfarenhet inom yrket. Detta kan förklaras av faktorer såsom kontroll samt vana. De redovisningskonsulter med längre yrkeserfarenhet har gjort sig vana vid att arbeta manuellt och kan därav ha svårt att överlåta kontrollen till de digitala verktygen och därmed se det som försvårat arbete.

Respondenterna har framfört att det har tillkommit nya digitala program, som har som syfte att ersätta redovisningskonsultens roll, då programmen uppmanar kunder att utföra sin bokföring själva. De digitala programmen innebär sårbarhet för redovisningskonsulter då kunderna kan välja att avstå från att anställa redovisningskonsulter och i stället på egen hand, med hjälp av de nya digitala programmen, utföra arbetsuppgifterna. Kitay och Wright (2007) intygar att en begränsning med konsulters yrkesroll är att de är sårbara då de är utbytbara. Eftersom redovisningskonsulter numera kan bytas ut mot digitala program, kan sårbarheten därmed anses

ha förstärkts för dem. Utöver sårbarheten står redovisningskonsulter inför utmaningar kopplade till högre krav till följd av de nya digitala programmen. En utmaning som framträder med detta är att kunderna ställer högre krav på redovisningskonsulter att utföra ett bättre arbete än de digitala programmen. Utifrån legitimitetsteorin kan detta betraktas som en utmaning, då legitimitetsteorin menar att organisationer som inte bedriver sin verksamhet enligt samhällets förväntningar kommer att bestraffas (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 355). Ifall redovisningskonsulter inte kan utföra ett bättre arbete än de digitala programmen som kunderna kan använda sig av, kan de bli utbytta och därmed gå miste om kunderna.

Empirin visar att yrkesrollen har förändrats för redovisningskonsulter till att rådgivning fått en mer omfattande roll. Redovisningskonsulterna lyfter fram att redovisningsbyråerna vill skapa mervärde för kunderna genom mer tips och råd i hopp om att sticka ut på marknaden då samtliga redovisningsbyråer, till följd av digitaliseringen, arbetar på samma sätt. Detta kan förklaras av institutionell teori och konceptet isomorfism som menar att organisationer i samma bransch tenderar att bli alltmer lika (DiMaggio & Powell 1983). Vidare förklarar Deegan (2014, s. 384) att institutionella effekter leder till att organisationers strukturer över tid efterliknar varandra och därmed blir homogena. Utmaningen för redovisningskonsulter kan således bli hur de ska utföra arbetsuppgifter som medför att de sticker ut på marknaden. Detta då de institutionella effekterna till följd av digitaliseringen leder till att samtliga redovisningsbyråer utför samma typ av arbete. Därtill konstaterar empirin att en utmaning som tillkommit till följd av digitaliseringen är att redovisningskonsulter fått ett större ansvarsområde. Skälet till detta är att kunderna inte har kunskap om de digitala verktygen, vilket gjort att redovisningskonsulterna ständigt behöver vara anträffbara för att tillfredsställa kundernas behov och funderingar. Närmare bestämt kan detta utgöra en utmaning för redovisningskonsulter då det kan leda till ökad arbetsbörda samt ta tid från andra mer vinstdrivande arbetsuppgifter.

Flertalet respondenter i vår studie anger att automatisering av arbetsuppgifter i framtiden kommer att förändra redovisningskonsulters arbetsuppgifter genom ökad kundrådgivning och kundkontakt samt att arbetsuppgifter som löpande bokföring kommer utgå. Ett fåtal respondenter menar att digitala system, i framtiden, kan komma att föredras framför redovisningskonsulter då den gör sig av med den mänskliga faktorn, vilket kan resultera i minskat behov av redovisningskonsulter. Detta går i linje med tidigare forskning som konstaterar att den tekniska utvecklingen i framtiden kan leda till att företag kommer bli mindre beroende av redovisningsekonomer i sina verksamheter (Marrone & Hazelton 2019). Det ska dock tydliggöras att vårt empiriska material konstaterar att behovet av redovisningskonsulter kommer att förbli oförändrat trots ökad digitalisering och automatisering, då företag alltid kommer behöva hjälp med diverse ekonomiska tjänster. Detta kan betraktas som en möjlighet för redovisningskonsulter, då deras yrkesroll går ut på att utföra tjänster för externa kunder som inte har ekonomisk kunskap. Därmed kan redovisningskonsulters expertis och kunskap ständigt anses vara i behov, oavsett digitaliseringens framsteg.

5.4 Digitaliseringens påverkan på kompetenser

Empirin belyser att digitaliseringen har resulterat i att redovisningskonsulter måste utveckla och inneha nya kompetenser, för att kunna anpassa sig till digitaliseringen och kunderna. Detta går i linje med tidigare forskning som konstaterar att yrkessamma inom redovisningsbranschen måste utveckla och förändra sina kompetenser till följd av digitaliseringen (Kroon, Alves & Martin 2021; Marrone & Hazelton 2019). Digitaliseringen har ersatt och förändrat stora delar av arbetsuppgifterna, på så vis är det nödvändigt att redovisningskonsulter besitter nya kompetenser för att kunna hantera och konkurrera mot de digitala verktygen. Den långsiktiga

konsekvensen av att redovisningskonsulter inte utvecklar sina kompetenser kan vara att konsulterna ersätts av verktygen.

Tidigare studier konstaterar att digitalisering lett till att yrkesverksamma inom redovisning har mer tid att ägna sig åt kundrelationer och konsultering och att kompetenser inom kommunikation och kundrådgivning därmed är väsentliga kompetenser att besitta (Coman et al. 2022; Guilin, Hladika & Valenta 2019; Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022). Detta kan kopplas samman med vårt empiriska material som hävdar att lyhördhet och social förmåga är kompetenser som redovisningskonsulter måste besitta, då arbetet innefattar ökad kundrådgivning. Empirin belyser att kompetenserna är betydelsefulla för att förstå och tillfredsställa kundernas behov. En utmaning kan därmed vara att de redovisningskonsulter som inte besitter kompetenser om rådgivning inte kan leverera det som efterfrågas av kunderna, vilket kan leda till att kunderna lämnar redovisningsbyrån. Utmaningen kan förklaras av legitimitetsteorin som menar att organisationer som inte lever upp till samhällets förväntningar kommer bli bestraffade genom att kunderna slutar efterfråga företagets tjänster (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 355).

Därutöver kan en utmaning till följd av digitaliseringen vara att redovisningskonsulters grundläggande redovisnings- och bokföringskunskaper försämras, då respondenterna i vår studie belyser att redovisningskonsulter förlitar sig på att de digitala verktygen ska utföra arbetet korrekt. Empirin påvisar att redovisningskonsulter måste ha kunskap om redovisning och ekonomi, trots att programmen upprättar siffror och rapporter automatiskt. Detta eftersom det kan uppstå situationer där verktygen upprättar felaktig information och att det därmed är viktigt för konsulterna att inneha kompetenser om redovisning för att kunna korrigera avvikelserna som uppstår och inte upprätta felaktiga arbetsuppgifter. Legitimitetsteorin menar att organisationer existerar i den mån samhället betraktar dem som legitima (Deegan 2002). Teorin menar vidare på att organisationer som inte bedriver sin verksamhet i enlighet med samhällets förväntningar kommer förlora sin legitimitet och bli bestraffade genom att kunderna inte kommer att efterfråga deras tjänster (Brown & Deegan 1998; Deegan 2014, s. 355). Redovisningskonsulter som utför felaktiga arbetsuppgifter till följd av bristande kompetens, kan därmed förlora sin legitimitet då de inte lever upp till kundernas förväntningar. Utmaningen kan även härledas till tidigare forskning som konstaterar att konsulter måste fastställa legitimiteten i sin expertis och kunskap för potentiella kunder (Kitay och Wright 2007). Redovisningskonsulter som inte lever upp till kundernas förväntningar kan, som beskrivet i ovanstående stycke, resultera i att kunderna lämnar redovisningsbyrån.

Tidigare forskning påvisar att teknisk kompetens gällande IT, analys av data och statistik är väsentliga kompetenser som verksamma inom redovisningsbranschen måste besitta för att kunna korrigera fel i systemen (Tiron-Tudor, Dontu & Bresfelean 2022). Detta kan kopplas samman med vårt empiriska material som belyser att ett sinne för siffror, teknisk kunskap och analytisk förmåga är kompetenser som redovisningskonsulter måste besitta i situationer där verktygen utför felaktiga uppgifter. Förmågan att inneha teknisk kunskap kan utgöra en möjlighet för nyexaminerade och konsulter med kortare yrkeserfarenhet, då arbetet redan från början i stor utsträckning utförts med hjälp av digitala verktyg. För de konsulter som varit yrkessamma under en längre period och har utfört arbetsuppgifter med manuella arbetsmetoder kan det i stället bli en utmaning att övergå till digitala verktyg och kunna behärska dem. Det ska dock tas i beaktning att de med längre erfarenhet inom yrket kan inneha en bättre analytisk förmåga och ett sinne för siffror, då konsulterna har en gedigen uppfattning om hur bokföringen skall se ut, då de utfört arbetsuppgifterna manuellt och därav vet när det stämmer. Samtidigt kan de nyutexaminerade finna det svårare att utveckla sina analytiska förmågor och kunna

korrigera fel som uppstår, då de är vana vid att de digitala verktygen utför arbetsuppgifterna automatiskt.

Det empiriska materialet fastslår att redovisningskonsulter kommer behöva utveckla nya kompetenser för att kunna anpassa sig till digitaliseringen i framtiden. Detta går i linje med tidigare forskning som påvisar att yrkesverksamma inom redovisningsbranschen måste utveckla och förändra sina kompetenser i framtiden (Kroon, Alves & Martin 2021; Marrone & Hazelton 2019). Vidare konstaterar tidigare studier att IT-kunskaper kommer att vara en väsentlig kompetens som yrkesverksamma måste besitta (Guthrie & Parker 2016). Det empiriska materialet i vår studie visar att IT-kunskap är en av flera väsentliga kompetenser som redovisningskonsulter måste inneha, då konsulterna kommer ägna mer tid åt problemlösning och att analysera materialet som de digitala verktygen har producerat. Utmaningar kan framträda för redovisningskonsulter som inte utvecklar sina IT-kunskaper då de inte kan behärska de digitala programmen och därmed inte har förmågan att möta kraven som digitaliseringen ställer på yrkesrollen. Detta kan i sin tur leda till att redovisningskonsulterna tvingas lämna yrkesrollen, vilket går i linje med tidigare forskning, som menar att yrkesverksamma inom redovisningsbranschen varit tvungna att anpassa sig till digitaliseringen för att inte riska att förlora sina jobb (Kruskopf et al. 2020).

6 Slutsats

Studiens sjätte, och avslutande, kapitel presenterar en slutsats som besvarar studiens syfte och forskningsfråga. I kapitlets andra, och sista, avsnitt ges det förslag till vidare forskning.

6.1 Slutsats

Studiens syfte är att undersöka hur digitalisering inom redovisningsbranschen påverkar redovisningskonsulters yrkesroll. Studien grundar sig i vilka möjligheter och utmaningar som digitaliseringen inom redovisningsbranschen medfört för redovisningskonsulter och deras verksamheter. Utifrån fyra kategorier, verksamheter, arbetssätt, arbetsuppgifter samt kompetenser har vi identifierat redovisningskonsulters möjligheter samt utmaningar.

Vi kan dra slutsatsen att digitaliseringens påverkan på redovisningsbranschen har resulterat i följande möjligheter för redovisningskonsulter och deras verksamheter. Eftersom redovisningskonsulter arbetar mot externa kunder och mestadels driver egna byråer, har digitaliseringen medfört möjligheter då verksamheterna blivit mer effektiva och lönsamma. Detta då tidskrävande arbetsuppgifter automatiserat, vilket har lett till att redovisningskonsulter kan ägna sig åt mer vinstdrivande arbetsuppgifter. Därtill kan slutsatsen dras att implementering av digitala verktyg kan leda till ökad legitimitet och därmed en ökad överlevnadsgrad för redovisningskonsulters byråer. Vidare drar vi slutsatsen att digitaliseringen har påverkat redovisningskonsulters arbetssätt genom ökade möjligheter till att arbeta varsomhelst, närsomhelst och med kunder som arbetar på andra orter än var redovisningskonsulterna själva arbetar på, vilket leder till en ökad kundkrets. Den påverkan digitaliseringen har haft på redovisningskonsulters arbetsuppgifter är att kundrådgivning och kundkontakt fått en mer central del i redovisningskonsulters yrkesroll.

Vi kan dra slutsatsen att digitaliseringens påverkan på redovisningsbranschen har resulterat i följande utmaningar för redovisningskonsulter samt deras verksamheter. Utmaningarna digitaliseringen har medfört för redovisningskonsulter och deras verksamheter är att de ständigt måste anpassa sig till omgivningen, för att inte halka efter i samhällsutvecklingen då digitaliseringen har lett till ökat konkurrenstryck. Ifall redovisningskonsulter och deras byråer hamnar efter i den digitala utvecklingen kan de förlora sin legitimitet, vilket kan resultera i minskad efterfråga av deras tjänster från kunder. Därtill har digitaliseringen medfört ytterligare utmaningar då redovisningskonsulter är beroende av att vara uppkopplade till internet för att kunna utföra sitt arbete, vilket leder till att de blir sårbara. I situationer där de digitala verktygen utför arbetet fel, uppstår det ytterligare utmaningar för redovisningskonsulter. Detta då situationerna leder till skepticism från kunderna om konsulternas förmågor och kunskaper och därmed tveksamheter kring redovisningskonsulters legitimitet. Utöver förlorad legitimitet, består utmaningarna även av ökad arbetsbörda då redovisningskonsulter måste korrigera fel som de digitala systemen utför. Ytterligare utmaning kopplad till redovisningskonsulters arbetsuppgifter är hur de ska särskilja sig på marknaden då de institutionella effekterna, till följd av digitaliseringen, leder till att samtliga redovisningsbyråer utför samma typ av arbete. Digitaliseringen inom redovisningsbranschen har även medfört utmaningar kopplade till redovisningskonsulters kompetenser, då de förlitar sig på att de digitala verktygen ska utföra arbetsuppgifterna och därmed förlorar grundläggande redovisningskunskap.

Slutligen identifierade vi att redovisningskonsulter står inför diverse möjligheter och utmaningar i sin framtida yrkesroll. I takt med att framtida teknologier automatiserar arbetsuppgifter alltmer, kommer redovisningskonsulter kunna lägga mer tid på rådgivning, öka

kundkontakten och därmed kunna skapa mervärde för sina kunder, vilket är en möjlighet. En potentiell utmaning framtida redovisningskonsulter står inför är hot från framväxande teknologier, såsom AI, då dessa kan ersätta arbetsuppgifter som i dagsläget utförs av redovisningskonsulter. Däremot kan slutsatsen dras att även ifall digitaliseringen utvecklas i framtiden, kan yrkesrollen som redovisningskonsult ses som ohotad. Detta då redovisningskonsulter erbjuder tjänster till externa kunder som inte innehar ekonomisk kunskap. Följaktligen kommer efterfrågan på redovisningskonsulters kunskaper och expertis kvarstå. Så länge det finns kunder som är i behov av ekonomiska tjänster kommer redovisningskonsulter efterfrågas, oavsett digitaliseringens framväxt.

6.2 Förslag till vidare forskning

Denna studie undersöker digitaliseringens påverkan på redovisningskonsulters yrkesroll. Studien har bidragit till ökad förståelse kring de möjligheter och utmaningar redovisningskonsulter står inför i dagens digitaliserade värld. Denna studie har däremot inte fokuserat på den förändring som digitaliseringen medfört över tid. För att forska vidare inom ämnet kan förslagsvis liknande studier göras dock med fokus på förändringar över tid. Respondenterna bör då utgöras av redovisningskonsulter som enbart har lång erfarenhet, 15+ år, för att kunna studera förändringen på ett adekvat vis. Denna studie är även begränsad i antal respondenter samt geografisk utsträckning, vilket har gjort resultatet svårt att generalisera. Det skulle därav vara intressant med ytterligare forskning inom området, dock med större urval samt utan geografiska gränser. Ytterligare fokuspunkt i framtida studier kan vara kundens perspektiv på digitaliseringen. I vår studie framkom det att huruvida kunden var öppen alternativt skeptisk gentemot digitalisering ofta berodde på kundens ålder. Därmed hade det varit intressant med en studie som undersöker kundernas uppfattning kring den ökade digitaliseringen inom redovisningsbranschen. Till följd av tidsbegränsning hade denna studie inte möjlighet att undersöka digitaliseringens påverkan på mindre respektive större redovisningsbyråer på ett omfattande vis. Därav vore det även spännande att mer djupgående undersöka hur digitaliseringen skiljer sig åt mellan mindre respektive större redovisningsbyråer.

7 Källförteckning

Agyekum, A. A. B. & Singh, R. P. (2018). How Technology is Changing Accounting Process: Institutional Theory and Legitimacy Theory Perspective. *Journal of Accounting and Finance*, 18(7), ss. 11-23. doi:10.33423/jaf.v18i7.458

Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion - vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. 3 uppl., Studentlitteratur.

Arbetsförmedlingen (2020). *Automatiseringen på den svenska arbetsmarknaden*.
<https://arbetsformedlingen.se/statistik/analyser-och-prognoser/analys-och-utvardering/automatiseringen-pa-den-svenska-arbetsmarknaden> [2023-02-10]

Aspia (2019). *Redovisningskonsult och revisor - vad är skillnaden?*.
<https://kunskap.aspia.se/blogg/redovisningskonsult-och-revisor> [2023-03-24]

Bell, E., Bryman, A. & Harley, B. (2019). *Business Research Methods*, Fifth Edition, Oxford: Oxford University Press.

Bell, J. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik*. 4 uppl., Studentlitteratur.

Bisht, D., Singh, R., Gehlot, A., Shaik, V. A., Singh, A., Elisabeth, C. M., Priyadarshi, N. & Twala, B. (2022). Imperative Role of Integrating Digitalization in the Firms Finance: A Technological Perspective. *Electronics*, 11(19), ss. 3252. doi: 10.3390/electronics11193252

Brown, N. & Deegan, C. (1998). The Public Disclosure of Environmental Performance Information - A Dual Test of Media Agenda Setting Theory and Legitimacy Theory. *Accounting and Business Research*, 29(1), ss. 21-41. doi:10.1080/00014788.1998.9729564

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2 uppl., Liber.

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 3 uppl., Liber.

Cardinali, S., Pagano, A., Carloni, E., Giovannetti, M. & Governatori, L. (2022). Digitalization processes in small professional service firms: drivers, barriers and emerging organizational tensions. *Journal of Service Theory and Practice*, 33(2), ss. 237-256. doi:10.1108/JSTP-06-2022-0132

Carlsson, C. (2018). Decision analytics - Key to digitalisation. *Information Sciences*, 460-461, ss. 424-438. doi:10.1016/j.ins.2017.08.087

Carpenter, V. L. & Feroz, E. H. (2001). Institutional theory and accounting rule choice: an analysis of four US state governments' decisions to adopt generally accepted accounting principles Author links open overlay panel. *Accounting, Organizations and Society*, 26(7-8), pp. 565-596. doi:10.1016/j.aos.2022.101379

Coman, D. M., Constantin, A. I., Duica, A., Coman, M. D., Uzlau, M. C., Stanescu, S. G. & State, V. (2022). Digitization of Accounting: The Premise of the Paradigm Shift of Role of the Professional Accountant. *Applied Sciences*, 12(7), ss. 3359. doi:10.3390/app12073359

Deegan, C. (2002). Introduction: The legitimising effect of social and environmental disclosures - a theoretical foundation. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15(3), ss. 282-311. doi:10.1108/09513570210435852

Deegan, C. (2014). *Financial accounting theory*. 4 uppl., McGraw-Hill Education.

Deegan, C. (2019). Legitimacy theory: Despite its enduring popularity and contribution, time is right for a necessary makeover. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 32(8), ss. 2307-2329. doi:10.1108/AAAJ-08-2018-3638

Digitaliseringskommissionen (2015). *Gör Sverige i framtiden: digital kompetens*. (SOU 2015:28). Stockholm: Näringsdepartementet.

<https://www.regeringen.se/contentassets/e0acd9a7659d4c138c6666d2d5e21605/gor-sverige-i-framtiden--digital-kompetens-sou-201528>

DiMaggio, P. J. & Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American sociological review*, 48(2), ss. 147-160. doi:10.2307/2095101

Dowling, J. & Pfeffer, J. (1975). Organizational Legitimacy: Social Values and Organizational Behavior. *The Pacific Sociological Review*, 18(1), ss. 122-136. doi:10.2307/1388226

El-Sayed, H. & Youssef, M. (2015). "Modes of meditation" for conceptualizing how different roles for accountants are made present. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 12(3), ss. 202-229. doi:10.1108/QRAM-05-2014-0041

Eriksson-Zetterquist, U. (2009). *Institutionell teori - idéer, moden, förändring*. 1 uppl., Liber.

FAR (u.å.a). *FAR förklarar digitalisering*. <https://www.far.se/kunskap/digitalisering/far-forklarar-digitalisering/> [2023-02-28]

FAR (2020). *Framtidsspaning*. <https://www.far.se/globalassets/pdf/far-framtidsspaning-2020.pdf>

FAR (u.å.b). *Framtidssäkra din controllerroll – 4 trender*. <https://www.far.se/kunskap/ekonomistyrning/framtidssakra-din-controllerroll-4-trender/> [2023-03-26]

FAR & Kairos Future. (2022). *I en föränderlig tid - Framtidens revision, redovisning och rådgivning 2030*. <https://www.far.se/globalassets/pdf/far-framtidsstudie-2022.pdf>

FAR (2016). *Nyckeln till framtiden - framtidens redovisning, revision och rådgivning i det digitala landskapet*. <https://www.far.se/globalassets/pdf/nyckeln-till-framtiden.pdf>

FAR (u.å.c). *Vad gör en revisor*. <https://www.far.se/kunskap/branschens-yrkesroller/vad-gor-en-revisor/> [2023-03-24]

Framtid (u.å.a). *Controller*.

<https://www.framtid.se/yrke/controller> [2023-03-24]

Framtid (u.å.b). *Redovisningsekonom*.

<https://www.framtid.se/yrke/redovisningsekonom> [2023-03-24]

Framtid (u.å.c). *Redovisningskonsult*.

<https://www.framtid.se/yrke/redovisningskonsult> [2023-04-23]

Guilin, D., Hladika, M. & Valenta, I. (2019). Digitalization and the Challenges for the *Accounting Profession*. *Information Systems & Economics eJournal*. doi:10.2139/ssrn.3492237

Guthrie, J. & Parker, L. D. (2016). Whither the accounting profession, accountants and accounting researchers? Commentary and projections. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 29(1), ss. 2-10. doi:10.1108/AAAJ-10-2015-2263

Hartman, J. (2004). *Vetenskapligt tänkande - Från kunskapsteori till metodteori*. 2. uppl., Studentlitteratur.

Internet of Things Sverige (u.å.). *IoT - så funkar det*.

<https://iotsverige.se/om-oss/iot-sa-funkar-det> [2023-04-07]

IVA (2022). *Digitalisering i välfärden – dagsläge och framtid*.

<https://www.iva.se/globalassets/bilder/projekt/digitalisering/202206-iva-digitalisering-rapport.pdf>

Juusola, K. & Srouji, R. (2022). Challenges associated with sustainability accounting and reporting practices: a legitimacy perspective. *International Journal of Law and Management*, 65 (1), ss. 64-87. doi:10.1108/IJLMA-06-2022-0113

Kitay, J. & Wright, C. (2007). From prophets to profits: The management consultants. *Human Relations*, 60(11), ss. 1613-1640. doi:10.1177/0018726707084302

Kroon, N., Alvs, C. D. O. & Martins, I. (2021). The Impacts of Emerging Technologies on Accountants' Role and Skills: Connecting to Open Innovation - A Systematic Literature Review. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(3), ss. 1-28. doi:10.3390/joitmc7030163

Kruskopf, S., Lobbas, C., Meinander, H., Söderling, K., Martikainen, M. & Lehner, O. (2020). Digital Accounting and the Human Factor: Theory and Practice. *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives*, vol. 9, ss. 78-89. doi: 10.35944/jofrp.2020.9.1.006

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl., Studentlitteratur.

Low, M. P., Seah, S. C., Cham, T. & Teoh, H. S. (2022). Digitalization adoption for digital economy: an examination of Malaysian small medium-sized enterprises through the technology–organization–environment framework. *Business Process Management Journal*, 28(7), ss. 1473-1494. doi:10.1108/BPMJ-06-2022-0282

Marrone, M. & Hazelton, J. (2019). The Disruptive and Transformative Potential of New Technologies for Accounting, Accountants and Accountability: A Review of Current Literature and Call for Further Research. *Meditari Accountancy Research*, 27(5), ss. 677-694. doi:10.1108/MEDAR-06-2019-0508

Meyer, J. W. & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(2), ss. 340–363. doi:10.1086/226550

Moll, J. & Yigitbasioglu, O. (2019). The role of internet-related technologies in shaping the work of accountants: New directions for accounting research. *British Accounting Review*, 51(6). doi:10.1016/j.bar.2019.04.002

O'Leary, D. E. (2022). Digitization, digitalization, and digital transformation in accounting, electronic commerce, and supply chains. *Intelligent Systems in Accounting, Finance and Management*, ss. 1-10. doi:10.1002/isaf.1524

PWC (u.å.a). *Artificiell Intelligens (AI) - hur påverkas din verksamhet?*.
<https://www.pwc.se/sv/artificiell-intelligens.html> [2023-04-07]

PWC (u.å.b). *Blockchain*.
<https://www.pwc.se/blockchain> [2023-04-07]

PWC (u.å.c). *Data & Analytics Transformation*.
<https://www.pwc.se/sv/data-analytics/data-analytics-transformation.html> [2023-04-07]

PWC (u.å.d). *Digital transformation*.
<https://www.pwc.se/sv/digital.html> [2023-04-07]

PWC (u.å.e). *RPA (Robotic Process Automation)*.
<https://www.pwc.se/rpa> [2023-04-07]

Quattrone, P. (2016). Management accounting goes digital: Will the move make it wiser?. *Management Accounting Research*, 31, ss. 118-12. doi:10.1016/j.mar.2016.01.003

Redovisningskonsult (2022). *Bokföringsbyrå: Vad är en bokföringsbyrå?*.
<https://redovisningskonsult.se/bokf%C3%B6ringsbyr%C3%A5> [2023-03-24]

Scott, W. R. (1987). The Adolescence of Institutional Theory. *Administrative Science Quarterly*, 32(4), ss. 493-511. doi:10.2307/2392880

Srf konsulterna (u.å.). *Redovisningskonsult - ett framtidssyrke*.
<https://srfkonsult.se/studerande/redovisning/redovisningskonsult-ett-framtidsyrke/> [2023-03-24]

Stiftelsen för strategisk forskning (2014). *Vartannat jobb automatiseras inom 20 år - utmanande för Sverige*. <https://stratresearch.se/app/uploads/varannat-jobb-automatiseras.pdf>

Suchman, C. M. (1995). Managing legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *Academy of Management Review*, 20(3), ss. 571-610. doi:10.2307/258788

Sveriges riksdag (2013). *Framtidens arbetsmarknad och arbetsliv i den digitala eran*. <https://www.riksdagen.se/globalassets/06.-utskotten--eu-namnden/arbetsmarknadsutskottet/au-forskningsfragor/rapport-arbetsmarknad-arbetsliv-digitala-eran.pdf>

Tiron-Tudor, A., Dontu, A. N. & Bresfelean, V. P. (2022). Emerging Technologies' Contribution to the Digital Transformation in Accountancy Firms. *Electronics*, 11(22), 3818. doi:10.3390/electronics11223818

Tolbert, P. S. & Zucker, L. G. (1983). Institutional Sources of Change in the Formal Structure of Organizations: The Diffusion of Civil Service Reform. *Administrative science quarterly*, 28(1), ss. 22-39. doi:10.2307/2392383

VISMA (2020). *Molntjänster – vad är molnet egentligen?*. <https://vismaspcs.se/ditt-foretagande/driva-eget-foretag/molntjanster> [2023-04-07]

Yigitbasioglu, O. Green, P. & Cheung, D. M. (2023), Digital transformation and accountants as advisors. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 36(1), ss. 209-237. doi:10.1108/AAAJ-02-2019-3894

Bilagor

7.1 Bilaga 1: Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

- Hur gammal är du?
- Vad har du för akademisk bakgrund?
- Hur länge har du arbetat inom redovisningsbranschen?
- Hur länge har du arbetat som redovisningskonsult?
- Har du egen byrå eller är du anställd på en redovisningsbyrå?
- Hur stort antal anställda är ni på företaget du jobbar på?
- Skulle du kunna beskriva din arbetsroll?

Digitalisering

- Om vi säger digitalisering, vad tänker du på?
 - Hur upplever du digitaliseringen i redovisningsbranschen?
 - Vilka tekniska verktyg & digitala system använder ni er av på din arbetsplats?
 - Hur mycket av ditt arbete sker med hjälp av digitala verktyg?
 - Vilken inverkan har de tekniska verktygen på dina arbetsuppgifter och ditt arbetssätt?
 - Finns det arbetsuppgifter som fortfarande utförs manuellt? Isåfall, vad anser du är orsaken till att detta inte har digitaliserats?
 - I vilka delar av din arbetsroll passar inte automatisering och användning av digitala verktyg, anser du?
-
- Varför tror du att redovisningsbyråer väljer att digitalisera sin verksamhet?
 - Vilka fördelar anser du kan uppstå vid digitaliseringen av en redovisningsbyrå eller implementering av digitala verktyg?
 - Varför tror du att redovisningsbyråer väljer att inte digitalisera sin verksamhet?
 - Vilka svårigheter anser du kan uppstå vid digitaliseringen av en redovisningsbyrå eller implementering av digitala verktyg?
 - Upplever du att vissa redovisningsbyråer ligger i framkant eller ligger efter med implementerandet av tekniska verktyg?
 - Hur tror du det påverkar redovisningsbyråer att ligga i framkant med användandet av digitala verktyg?
 - Hur tror du det påverkar redovisningsbyråer att ligga efter med implementeringen och användandet av digitala verktyg?
-
- Har dina klienter en positiv eller negativ inställning till din/byråns användning av tekniska verktyg? På vilket sätt isåfall?
 - Anser du att användningen av tekniska verktyg har förändrat/förändrar relationen med dina klienter?
 - Isåfall på vilket sätt?
 - Vilka utmaningar möter du i din roll som redovisningskonsult?
 - Anser du att digitaliseringen har underlättat eller förstärkt de utmaningar du möter i din yrkesroll?
 - Vilka egenskaper och kompetenser anser du är viktiga kopplade till din yrkesroll?
 - Hur uppfattar du att digitaliseringen har påverkat dina kompetenser?

Fördelar/nackdelar

- Vilka fördelar anser du att digitaliseringen har bidragit med till din yrkesroll?
- Vilka nackdelar anser du att digitaliseringen har bidragit med till din yrkesroll?
- Tycker du att användningen av tekniska verktyg underlättar din arbetsroll eller finns det några begränsningar med användning av tekniska verktyg enligt dig?

Framtiden

- Hur tror du framtiden ser ut för ditt yrke?
- Tror du att behovet av redovisningskonsulter kommer öka eller minska?
- Studier pekar på att digitaliseringen har automatiserat och kommer automatisera fler arbetsuppgifter i framtiden, anser du att detta utgör ett hot mot din arbetsroll?
- Vilken inverkan tror du att den tekniska utvecklingen kommer ha på din yrkesroll i framtiden?
- Vilka kompetenser anser du är viktiga att inneha för att kunna anpassa sig till digitaliseringen?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se